

טורו אנייו Tru Anyu

00:00:03:18 00:00:00:13
שמי הוא טורו.

00:00:10:16 00:00:06:01
סבתי, אחת הסבתות שלי,
קוראת לי מטנה.

00:00:16:08 00:00:11:01
סבתא אחרת קוראת לי וובג'יג,
יהי זכרן ברוך.

00:00:19:04 00:00:16:16
לאבי קראו אנייהו פלאקה.

00:00:24:14 00:00:20:00
לאימי קראו אלמיטו גודו.

00:00:32:05 00:00:25:24
נולדתי בגבעה מיוחדת
שנקראת מונה מרים.

00:00:34:08 00:00:32:12
שם נולדתי וגדלתי.

00:00:41:06 00:00:35:01
את יכולה למנות את הצאצאים
מצד אביך או מצד אמך?

00:00:52:00 00:00:43:20
לאבי קראו יעקב, לאביו קראו דוויט,
לאבא של דוויט קראו סהאל,

00:00:55:08 00:00:52:02
ולאבא של סהאלו קראו פלקה,
ולאבא של פלקה קראו אנייהו.

00:01:02:11 00:00:55:23
והצד של אמו?
- לאמו קראו טרפה אייאסו.

00:01:05:12 00:01:02:12
לאמו של אייאסו קראו ווללה,
ווללה היא אמו של אבי.

00:01:07:03 00:01:06:01
ומה לגבי הצד של אמך?

00:01:10:13 00:01:07:12

לאמי קראו זמדה, לאביה קראו אמבייה,
ולאביו של אמבייה קראו גודו.

00:01:13:15 00:01:10:15
הבת של גודו זו אלמיטו, אמי.

00:01:16:01 00:01:13:20
ולגבי הצד של אימא,
קראו לאביה נגוסה.

00:01:20:05 00:01:16:07
אביו של נגוסה נקרא אייאסו,
אביו של אייאסו נקרא טמאיית,

00:01:23:20 00:01:20:06
טמאיית הוליד את
אימאוויש, אימא שלי.

00:01:30:01 00:01:24:02
מי לימד אותך לספור אחורה את כל
הצאצאים? את זוכרת מתי למדת את זה?

00:01:33:11 00:01:30:08
אוי, אני באמת לא יודעת הרבה,

00:01:38:09 00:01:33:11
רק עכשיו, לפני העלייה,
סיפרו לי על כולם וכך אני יודעת.

00:01:42:08 00:01:38:15
זאת אומרת, ידעתי על חלק ידעתי על
אמבייה גודו וידעתי על פלקה סהאלו,

00:01:46:04 00:01:42:13
על כל השאר סיפרו לי פעם
ומאז אני זוכרת אותם.

00:01:51:04 00:01:47:19
ככה זה, אני לא יודעת הרבה
על הצאצאים ולספור אחורה,

00:02:00:11 00:01:54:24
מי נתן לך את השם טורו?
ומה פירושו?

00:02:06:16 00:02:00:22
אז הפירוש, הייתה לי אחות קטנה
ובשביל להרגיז אותה ולהתבדח,

00:02:12:13 00:02:06:18

היו אומרים עלי שאני לא יפה.

00:02:15:13 00:02:12:24
אז היא הייתה אומרת "טורו נאת"
("היא יפה", באמהרית),

00:02:18:21 00:02:15:13
ולכן היא זו שקראה
לי טורו וכך השם נשאר.

00:02:21:23 00:02:18:24
בפעם אחרת שאלתי את אבי:
איך אתם רציתם לקרוא לי?

00:02:25:05 00:02:21:24
הייתי הבת הרביעית במשפחה.

00:02:31:24 00:02:25:08
אני שמח שאחותך קראה לך טורו, אנחנו
התכוונו והתכוונו לקרוא לך יילפו.

00:02:36:20 00:02:32:06
ואז אמרתי תודה
לאחותי שקראה לי כך.

00:02:38:04 00:02:37:01
מה זה אומר, יילפו?

00:02:40:06 00:02:38:12
יילפו זה אומר שנולדו
ארבע בנות ברציפות.

00:02:43:06 00:02:40:13
אחרי שנולדה אחותי הראשונה,
קראו לאחותי השנייה מלשאו,

00:02:46:16 00:02:43:12
לשלישית קראו אבטש,
ולי קראו יילפו, הכוונה,

00:02:49:03 00:02:46:16
הן כנראה רוצות
שנעבוד קשה בחיים.

00:02:52:24 00:02:50:01
ואז אמרתי תודה לאל
שאבטש אחותי קראה לי כך.

00:02:57:04 00:02:53:13
מה עם שמות אחרים שלך,

ציינת כמה בהתחלה.

00:02:59:21 00:02:57:13

שמות אחרים,
סבתי קראה לי מטנה.

00:03:02:00 00:03:00:01

מה זה אומר, מטנה?

00:03:06:17 00:03:02:09

מטנה זה מתונה, סבלנית ורגועה.

00:03:10:16 00:03:06:24

והיא קראה לי גם - וובאג'יג,
זה אומר שאני יפה מאוד.

00:03:12:02 00:03:10:21

מה הכוונה היא, מי?

00:03:16:14 00:03:12:11

אימא של אבי, סבתי ווללה.

00:03:21:06 00:03:17:13

הפירוש הוא כמה יפה אני,
וכמה חן יש לי.

00:03:23:10 00:03:21:11

כך היו קוראים לי.

00:03:29:14 00:03:23:18

מכל השמות שלך,
איזה שם את הכי אוהבת?

00:03:32:02 00:03:29:20

אני אוהבת את השם
שקראה לי אחותי,

00:03:35:02 00:03:32:02

שהיום כולם מכירים
ושהוריי נהגו להשתמש בו.

00:03:38:22 00:03:35:12

לצערי הם כבר אינם איתי, אבל זה
השם שאני אוהבת, אין מה לעשות.

00:03:42:16 00:03:39:18

איך נקרא המקום שבו נולדת?

00:03:47:07 00:03:42:20

מונה, מונה מרים כך זה נקרא.

00:03:51:05 00:03:47:14
טוב, מה את זוכרת
מהמקום? איך זה נראה?

00:03:54:05 00:03:51:08
הררי, מיוער, זה היה
באזור קולה או דגה?

00:03:58:13 00:03:54:10
זה היה באזור קולה,
ליד מקור מים שנקרא סנג'ה.

00:04:01:11 00:03:58:19
היינו הולכים להתרחץ שם.
אני זוכרת את זה עד היום.

00:04:07:24 00:04:05:05
אני זוכרת שהיינו הולכים לשם
עם האחים שלי לשמור על הפרות.

00:04:11:09 00:04:08:08
הייתי פוגשת את הבנות הנוצריות
המקומיות, בנות גילי.

00:04:14:07 00:04:11:11
אני זוכרת את המשחקים
ששיחקנו יחד כל הזמן.

00:04:19:22 00:04:14:20
איך היה נראה מקום מגוריך?
איפה זה היה ביחס למקור מים?

00:04:22:24 00:04:19:24
ומה המרחק מהבית למקור המים?

00:04:27:04 00:04:23:06
מקור המים סאנג'ה היה מאוד גדול,
ובחורף היה בלתי אפשרי לחצות אותו.

00:04:30:07 00:04:27:11
ביתנו היה לא רחוק
ממקור המים, הוא היה מתחתינו.

00:04:38:12 00:04:30:11
היה עוד מקור מים לא רחוק,
דנגוזי, בקיץ שאבנו ממנו מים.

00:04:41:04 00:04:38:21
סביב מקורות המים היו כפרים

נוצריים מרוחקים.

00:04:46:11 00:04:41:22
מימין כפר אחד, ומשמאל כפר שני.

00:04:52:13 00:04:46:17
אנחנו היינו בגבעה מיוחדת
ביניהם, לא היו שם אמהרה,

00:04:54:19 00:04:52:17
הם היו רק משני צדדי הנהר.

00:04:58:01 00:04:54:22
לא היו לידנו אנשי אמהרה, ולא הרבה
יהודים ישבו שם, רק המשפחה שלנו.

00:05:02:02 00:04:58:09
היינו רק המשפחה המורחבת,
כולל הילדים, זהו.

00:05:04:15 00:05:02:10
לא היו שם אנשים אחרים?

00:05:07:20 00:05:04:21
לא, היינו לבד,
רק המשפחה שלנו.

00:05:10:18 00:05:07:22
הילדים היו מגיעים לגיל בגרות,
מתמסדים והופכים לשכנים של אבי.

00:05:16:02 00:05:10:24
כולם היו מכבדים את אבי, ראו
בו מלך, גם הנוצרים המקומיים.

00:05:17:03 00:05:16:05
למה?

00:05:23:04 00:05:17:19
אבי היה עשיר וידע להכניס
אורחים לביתו, זו הסיבה.

00:05:27:02 00:05:24:13
כשהיו מגיעים ממונים של הכפר
לאזור שלנו, אנשי צבא "הוורדה",

00:05:29:15 00:05:27:04
הם היו באים רק לבית אבי,
ולא לבתים של "האמהרה".

00:05:31:00 00:05:29:21
היו באים רק לאבי.

00:05:34:19 00:05:31:14
היו מגיעים לבית אבי
גם חיילים, אוכלים

00:05:38:06 00:05:34:19
ושותים, אם צריך לנים
עד שהם צריכים לעזוב.

00:05:41:08 00:05:38:14
וכך הוריי טיפלו באורחים.
הם אהבו אורחים.

00:05:44:06 00:05:41:10
אמרת שהיו גם חיילים, את זוכרת
איזשהו סיפור מיוחד סביב זה?

00:05:48:08 00:05:44:12
לא, כשאנשי שלטון ה"וורדה"
היו באים, כשהם היו באים.

00:05:51:05 00:05:48:17
לפעמים היו מגיעים איתם חיילים.

00:05:59:19 00:05:51:16
אז הוורדה היו נכנסים לבתינו,
הילדים מסביב,

00:06:02:18 00:05:59:22
היו מביאים אוכל,
היו אוכלים ועוזבים.

00:06:07:01 00:06:03:16
סליחה, לא הבנתי.
אמרת שה"וורדה" מגיעים,

00:06:10:08 00:06:07:01
למה הם היו מגיעים בכלל?
- יש דבר שנקרא וורדה.

00:06:13:15 00:06:10:08
הם היו מגיעים, כשהם היו
צריכים לעבור דרכינו,

00:06:16:01 00:06:13:15
למקום אחר,
או כשהיו אירועים באזור.

00:06:18:21 00:06:16:02
בנסיבות האלה הם באים.

00:06:26:13 00:06:18:22
הם היו באים והיו מחפשים
מישהו שיארח אותם טוב,

00:06:32:10 00:06:26:13
עם בית גדול ומזון,
ואבי דאג לכך.

00:06:34:18 00:06:32:12
זו לא הוצאה גדולה להורים?

00:06:38:18 00:06:34:18
בכל פעם שהיו עוברים חיילים
הם היו מארחים אותם?

00:06:44:01 00:06:38:22
זה לא תדיר, הם לא הגיעו
כל הזמן, הם הגיעו

00:06:50:00 00:06:44:01
רק כשהיו בעיות,
או שינויים אזוריים.

00:06:53:05 00:06:50:03
תרצי לשתף אותנו בסיפור
מסוים הנוגע למקרים אלה?

00:06:56:07 00:06:53:05
זה יעזור לי להבין יותר טוב.

00:06:59:13 00:06:56:09
זה עובד כך, אם היו בעיות
של הפרות סדר בכפרים,

00:07:04:14 00:06:59:13
אז אנשי שלטון הורדה
היו מגיעים לבדוק את המצב,

00:07:08:11 00:07:04:16
ואז הורדה שבאו בדקו
מה המצב והחליטו מה לעשות.

00:07:10:19 00:07:09:01
היו חוזרים ושולחים חיילים
לטפל בהפרות הסדר.

00:07:14:06 00:07:10:19

ואז החיילים באו ולקחו אותם.
- הבנתי.

00:07:17:04 00:07:14:09
ראית במו עיניך
שדברים כאלה קרו?

00:07:20:15 00:07:17:06
בוודאי, זה אפילו קרה כשהורי
לא היו בבית, אלא רק אני ואחותי.

00:07:26:12 00:07:20:18
הכנתי בונה, הם לא ביקשו לאכול
אבל טיפלנו בהם, עד שעזבו.

00:07:28:12 00:07:26:14
כמה הם היו?

00:07:32:03 00:07:28:15
הם היו בין 10-15,
היו מגיעים הרבה.

00:07:38:08 00:07:32:08
אבל אנחנו מטפלים
רק מי שנכנס לביתנו,

00:07:45:03 00:07:38:08
רק בחיילי הוורדה שבאים,
לא בכל מי שהגיע איתם.

00:07:51:24 00:07:46:13
הם אמרו, חבל שההורים לא היו.
הם הודו לנו, בירכו ועזבו.

00:07:53:22 00:07:52:09
הם אמרו לאן הם ממשיכים משם?

00:07:55:11 00:07:53:24
הם אמרו שהם ממשיכים
"לטקל דנגייה".

00:07:56:16 00:07:55:17
מה יש שם?

00:08:03:10 00:07:57:01
הם היו גרים שם, זו עיר.
משם הם באים, שם הם גרים.

00:08:05:06 00:08:03:15
הם היו בדרך חזרה לעירם?

00:08:10:05 00:08:05:17
כן, הם היו בדרך לביתם, כן.

00:08:15:12 00:08:10:12
אוקיי, בתקופתו של מי נולדת?

00:08:18:02 00:08:16:11
בתקופה של היילה סלאסי.

00:08:23:07 00:08:18:24
את זוכרת איך הוא כשליט?

00:08:28:13 00:08:24:12
מהשיחות עם הוריך,
מהשיחות עם המשפחה?

00:08:31:14 00:08:28:24
אני בעצמי זוכרת את שלטונו.
הוא הוחלף בתקופתי.

00:08:35:10 00:08:31:23
איך הוא היה כשליט?

00:08:37:24 00:08:35:23
אומרים שהיה טוב.

00:08:46:24 00:08:39:09
אבל בהשוואה לשלטון הדרג,
הדרג העניק חינוך חינם.

00:08:55:09 00:08:47:06
הוא לא תמך בחינוך וחשש ממשכילים,
הוא מנע מאנשים השכלה והצלחה,

00:08:59:13 00:08:56:05
שמה יאימו עליו.
- אוקיי, היו לכם אדמות משלכם?

00:09:02:12 00:08:59:15
כן, כל האדמות מסביב היו של אבי.
מאז שבאנו לכפר, הכול היה שלנו,

00:09:07:10 00:09:02:19
אפילו למקומיים לא היו
אדמות רבות כפי שהיו לנו.

00:09:12:20 00:09:08:08
גם כשהילדים בגרו והשתכנו
לידנו וקיבלו אדמות מאבי,

00:09:15:04 00:09:12:20
עדיין נשארו לו הרבה אדמות.

00:09:18:15 00:09:15:07
איך אביך קיבל
או תפס את האדמות האלה?

00:09:23:09 00:09:19:03
בזמנו, הראשון שהיה תופס אדמה
ומכשיר אותה למגורים,

00:09:25:23 00:09:23:12
האדמה הופכת להיות שלו.

00:09:29:19 00:09:25:24
אז הוא הכשיר את האדמה פה,
את האדמה שם והכול היה שלו.

00:09:31:04 00:09:29:20
איך?

00:09:35:10 00:09:31:06
והנוצרים המקומיים
היו מכבדים אותו.

00:09:38:00 00:09:35:12
איש לא היה נוגע באדמות שלו.

00:09:40:20 00:09:38:08
כשאת אומרת להכשיר את האדמה,
מה זה אומר מה עושים?

00:09:45:23 00:09:41:05
זה אומר, למשל אתה הולך למקום
מיוער שאין שם אנשים,

00:09:50:11 00:09:46:00
מתחיל לטפל באדמה ולחרוש אותה.

00:09:54:05 00:09:52:22
היו אחרים שעבדו
יחד עם אבי.

00:10:01:00 00:09:54:07
הם עבדו איתו והכשירו
אדמות רבות למגורים.

00:10:08:02 00:10:02:02
הבנתי, אבל איך תופסים אדמה?

איך תפסתם את שלכם?

00:10:10:04 00:10:08:07
חורשים באדמה ללא בעלים.

00:10:12:22 00:10:10:15
מחפשים אדמה ומתחילים להכין אותה למגורים, אם לא מצליחים,

00:10:15:04 00:10:12:24
ממשיכים עד שמוצאים אדמה מתאימה.

00:10:16:22 00:10:15:12
מה הכוונה, להכין את האדמה?

00:10:19:10 00:10:17:02
חותכים גזעים ועצים, כדי לסמן טריטוריה,

00:10:21:11 00:10:19:12
שיש בעלים לאדמה הזאת, וככה זה שלך.

00:10:25:05 00:10:21:14
אם את יכולה, את מכינה עד הסוף את הקרקע,

00:10:28:14 00:10:25:05
אם לא, את מסמנת אותה ואז כולם יודעים

00:10:30:13 00:10:28:16
שזו אדמה שלך, ואיש לא נכנס.

00:10:32:07 00:10:30:20
אוקיי, הבנתי.

00:10:40:10 00:10:32:12
היו בעיות עם הנוצרים המקומיים מכך שתפסתם אדמות בצורה הזאת?

00:10:51:06 00:10:40:15
לא היו בעיות איתם. אבי חי איתם בשלום ובאהבה, לא היו שום בעיות.

00:10:53:14 00:10:51:10
היו מכבדים אתכם, למשל בחגים?

00:11:10:13 00:10:53:19
מאוד, כשהיה קשה לאמי, עזרו לה
מאוד להוביל דברים ממקום למקום.

00:11:14:12 00:11:10:15
אמי אהבה לעזור
לאלמנות ולנזקקים.

00:11:18:17 00:11:14:23
הייתה נותנת לכולם דלעת וכל מזון
עונתי אחר, היא הייתה אוהבת לתת,

00:11:21:21 00:11:18:19
וכולם מאוד אהבו אותה,
אהבו אותה מאוד.

00:11:26:07 00:11:23:11
איך היה אצלכם בשבתות?

00:11:30:22 00:11:26:24
כששבת הייתה מגיעה,
היינו מסיימים הכול מוקדם,

00:11:33:17 00:11:30:22
והיינו יושבים
כל המשפחה לדבר.

00:11:39:16 00:11:33:18
אבי אהב שמנקים את הרצפה,
אם אנחנו לא היינו מנקות,

00:11:43:18 00:11:39:18
אז הוא בעצמו
היה מנקה לקראת שבת.

00:11:52:02 00:11:43:23
היה עושה ניקיון יסודי
של הבית והחצר.

00:12:00:05 00:11:52:04
בניגוד לכאן, שם לא היינו שופכים
מים, אבל הוא היה מנקה כל גרגר אבק.

00:12:10:13 00:12:04:07
באיזה גיל התחלת לעזור
בעבודות משק הבית?

00:12:14:13 00:12:12:10
אני לא זוכרת מתי התחלתי,

00:12:24:19 00:12:14:13
אבל נהוג עוד בגיל 4-5 לשלוח
את הילדים להביא מים בכלי חרס.

00:12:32:17 00:12:26:07
פעם אחת, שברתי את כלי החרס, ומאז
היו צוחקים על מה שאמרתי אז.

00:12:37:03 00:12:32:23
הייתי אוהבת לדבר ואמרתי:
כאילו חיכיתם שאיוולד,

00:12:41:18 00:12:37:03
והתחלתם ישר להכין לי חרס
ולשלוח אותי לשאוב מים.

00:12:46:04 00:12:42:09
במקום להתבייש ששברתי,
צחקתי מזה.

00:12:50:07 00:12:46:13
תספרי לי את הסיפור.
איך זה בדיוק קרה?

00:13:00:04 00:12:50:15
נפלתי וזה נשבר, ואז אמרתי,
אני סובלת בגללכם מאז שהייתי בבטן.

00:13:09:06 00:13:00:06
חשבתם להכין את החרס
בשביל לשלוח אותי.

00:13:15:05 00:13:11:00
אז היית מביאה מים.
מה עוד היית עושה?

00:13:28:14 00:13:15:10
הייתי מכינה חוטים מצמר גפן,
בהתחלה ההורים לא נתנו לי.

00:13:34:08 00:13:28:16
אבל אז הכנתי עם חברתי
חוטים מדשא,

00:13:41:00 00:13:34:08
כשראו מה הצלחנו לעשות,
הם נתנו לי לעבוד.

00:13:45:01 00:13:41:04

בואי תסבירי לי מהתחלה.
איך עושים את זה?

00:13:48:18 00:13:45:01
אני רוצה לדעת.
איך ההורים לימדו אותך?

00:13:54:19 00:13:49:02
לא בדיוק לימדו,
כמו שאמרתי, למדתי לבד.

00:14:00:14 00:13:54:21
ההורים לא סמכו עלי,
אמרו: לכי, את תהרסי את זה.

00:14:05:10 00:14:00:24
אבל כשראו מה עשיתי עם הדשא,
הם הבינו שאני יכולה,

00:14:09:07 00:14:05:10
הם הכינו את ההתחלה
והיו נותנים לי להמשיך.

00:14:13:04 00:14:09:10
זה נקרא "אנזרת", כלי הכנה.

00:14:21:13 00:14:13:24
היינו מכינים חוטים מצמר גפן
וכך היינו מכינים בגדים למלבוש.

00:14:27:19 00:14:21:18
עד שידענו להכין הכול
מהתחלה, בגלל שהיינו ילדות,

00:14:30:04 00:14:27:21
היינו מכינות רק חוטים בהתחלה.

00:14:32:03 00:14:30:04
אבל מה הפעולות שעושים,
בהתחלה שלך היה קשה?

00:14:39:19 00:14:32:06
יש ברזל שטוח שאיתו
משטיחים את "האזנזרת",

00:14:45:23 00:14:39:19
ומתחילים ליישר
עד שמגיעים לאמצע.

00:14:48:04 00:14:46:01

אחרי זה ממלאים
את הצמר גפן, מסובבים,

00:14:50:17 00:14:48:04
ומכינים חוטים עד שזה נגמר,
וממלאים שוב צמר.

00:14:51:24 00:14:50:19
איך את עושה את הפעולה?

00:14:56:16 00:14:52:00
יש את האנזרת, לתוך האנזרת
מכניסים קרס קטנה שהצמר ייתפס.

00:15:01:12 00:14:56:18
ואז עובדים, כשמסיימים,
משחררים ומוציאים.

00:15:04:05 00:15:01:17
שוב, איך עושים את זה?

00:15:06:13 00:15:04:09
ממלאת את האנזרת,

00:15:09:16 00:15:06:13
בכל פעם שהאנזרת מתמלא,
היית מוציאה ושמה חדש?

00:15:15:01 00:15:09:19
כשהאנזרת היה מתמלא בחוטים,
מוציאים, שמה חדש ומתחילה שוב.

00:15:17:12 00:15:15:05
לא היו קוראים
לזה קלם (צבע).

00:15:19:06 00:15:17:14
איך?
- קלם.

00:15:23:19 00:15:19:06
בהתחלה מוציאים אותו כך,
ועובדים איתו, ורק בהמשך

00:15:33:03 00:15:23:21
היינו משלבות צבע, לכן נקרא
קלם, אבל לא בהתחלה, בסוף.

00:15:34:19 00:15:33:13
זו עבודה כפולה?

00:15:36:04 00:15:34:24
זו עבודה כפולה.

00:15:38:01 00:15:36:09
מאיפה היו מביאים את הצמר?

00:15:39:21 00:15:38:18
היינו זורעים את הצמר.

00:15:41:24 00:15:40:09
הורייך היו מגדלים צמר גפן?

00:15:48:19 00:15:42:03
כן, אני זוכרת שעבודת האיסוף
הייתה קשה, זה היה כואב בידיים.

00:15:55:12 00:15:48:21
כי היינו מוציאים את הצמר
עם השורשים וזה היה נורא כואב.

00:15:57:14 00:15:55:19
איך היו אוספים את הצמר?

00:16:03:12 00:15:57:17
היינו חותכים את השורשים
עם הידיים, אבל זה לא קל.

00:16:05:07 00:16:03:14
אוקיי.

00:16:07:06 00:16:05:22
זה היה יום עבודה.

00:16:10:12 00:16:07:15
מה היית עושה כשהיה כואב לך?

00:16:14:09 00:16:10:14
הייתי אומרת שאני
לא עובדת ושכואב לי.

00:16:18:07 00:16:15:04
הייתי מבקשת שיחליפו אותי,
שאחרים יעבדו והייתי עוזבת.

00:16:26:11 00:16:23:21
אוקיי, איזה עוד
סוגי עבודות היו?

00:16:32:15 00:16:27:05

היינו תופרות ומכינות כלים.

00:16:42:04 00:16:34:17
כלים שונים מקש לשימוש הבית,
צלחות, נפה, מכסה לסיר ועוד.

00:16:45:07 00:16:42:06
היינו מכינות המון כלים.

00:16:48:00 00:16:45:10
איך למדת לתפור?

00:16:54:06 00:16:48:12
ראיתי איך עושים,
כשאתה רואה איך אחרים עושים,

00:16:59:24 00:16:54:06
אתה לומד, לנו לא היה
משהו אחר לעשות, לא למדנו.

00:17:06:15 00:17:00:02
איך למשל תופרים משהו?
ממה תופרים בכלל?

00:17:13:15 00:17:06:19
"מגרמטה" זה שיח שממנו
היינו לוקחות את חוט התפירה.

00:17:20:06 00:17:13:17
בהתחלה היינו לוקחים
גרמטה גמיש ותופסות את המחט.

00:17:21:16 00:17:20:10
איך זה הופך לגמיש?

00:17:28:14 00:17:21:20
היינו שמות אותו במים
בשביל שיהיה רך.

00:17:35:23 00:17:28:14
וכדי שזה לא יישבר,
קושרים למחט ועושים לולאה.

00:17:38:02 00:17:36:18
במה תופרים?

00:17:40:14 00:17:38:04
במחט שנקראת "ווספה".

00:17:48:10 00:17:40:24

היינו מכינות לולאה
וכך היינו תופרות, כפי שאמרתי.

00:17:51:24 00:17:48:24
את זוכרת את העבודה הראשונה שלך?
את מה שעשית?

00:17:53:15 00:17:52:06
כן, אני זוכרת, עשיתי "קקידה".

00:17:55:07 00:17:54:11
מה זה קקידה?

00:17:58:21 00:17:55:11
זה כלי להוצאת האינג'רה
מהמחבת, כלי לאינג'רה.

00:18:00:16 00:17:59:07
נו, ואיך יצא לך?

00:18:06:23 00:18:00:23
יצא ממש טוב, אימי
בירכה אותי והודתה לי.

00:18:09:08 00:18:07:13
בת כמה היית?

00:18:13:02 00:18:09:13
יכול להיות שהייתי בת שבע.
כן, בת שבע, אני חושבת.

00:18:19:23 00:18:13:08
היא ממש נדהמה, ואני זו שתמיד
יזזמת לעשות את המטלות השונות.

00:18:27:24 00:18:19:24
בהתחלה היא התנגדה מאוד, חשבה
שאני אהרוס, אבל התעקשתי לעשות.

00:18:39:00 00:18:28:04
ואז כולם בירכו אותי, אבי,
סבתי ז"ל, כולם שמחו ממה שעשיתי.

00:18:49:19 00:18:39:02
מה עוד למדת? יש לך הרבה כישרון.
מה עוד ראית ולמדת מהורייך ובכלל?

00:18:55:16 00:18:50:18
פעם אחת, נוצרייה מקומית
באה אלינו,

00:19:01:16 00:18:55:17
וראיתי אותה מכינה
מנשא לסחיבת כד חלב,

00:19:11:23 00:19:01:18
הסתכלתי בעבודתה
בתשומת לב רבה.

00:19:20:24 00:19:12:01
ואז לקחתי שיער והכנתי חוט,
מכינים את המנשא מחוט,

00:19:21:20 00:19:21:02
שיער של מה?

00:19:22:15 00:19:21:22
שיער של פרה.

00:19:31:14 00:19:22:20
ואז הכנתי חוט דק,
ועשיתי בדיוק כפי שעשתה,

00:19:34:04 00:19:31:15
איך הכנת את זה, תסבירי לי?

00:19:42:17 00:19:34:07
איך אסביר, בהתחלה עושים
שני חורים מימין ומשמאל,

00:19:50:01 00:19:42:19
על מה עושים את החור?
- על הכד.

00:20:00:19 00:19:50:07
מכניסים את החוט בחורים
שעשינו ואז קושרים טוב טוב.

00:20:13:03 00:20:00:21
יש צורת קשירה מיוחדת שנראית טוב
על הכד, וכך עשיתי, בדיוק כמוה.

00:20:20:03 00:20:13:07
אימי הייתה קוראת לי ווללה שלי,
ושאלה מתי למדת לעשות את זה?

00:20:25:12 00:20:20:07
אמרתי לה שראיתי
את המקומית עושה ולמדתי,

00:20:31:02 00:20:25:12
היא החמיאה לי איך ראיתי
ולמדתי כל כך טוב.

00:20:33:23 00:20:31:06
כשאני רואה משהו,
אני לא שוכחת לעשות אותו.

00:20:35:21 00:20:33:24
מה עוד?

00:20:40:05 00:20:35:23
מה עוד, היינו טוחנות קמח,
מכינות בצקים.

00:20:44:00 00:20:41:04
היה צורך לעשות מספר פעולות
כדי שקמח התירס יתפח,

00:20:46:24 00:20:44:02
היינו אוכלים הרבה תירס.

00:20:53:20 00:20:47:03
הייתי חותכת את הבצק לרבעים,
שמה רבע במים חמים כדי שיתפח.

00:20:56:03 00:20:53:24
איך זה היה תופח?

00:21:00:24 00:20:56:05
היינו מחממים מים בסיר וכשהמים היו
מספיק חמים, היינו מוסיפים את הבצק,

00:21:04:00 00:21:01:01
המים החמים היו עוזרים לתפיחה,
כך גם לגבי האינג'רה והלחם.

00:21:08:18 00:21:04:11
בגלל שעבדתי ככה,
הלחם שלי היה מאוד טעים.

00:21:11:13 00:21:08:21
אחרי זה, אימא אמרה לי
שרק אני מכינה לחם בבית,

00:21:13:24 00:21:11:13
זה היה לחם לקינוח ולנשנושים.

00:21:21:03 00:21:14:04
אבל אני הייתי מפונקת

כי שיש לי 3 אחיות גדולות,

00:21:25:19 00:21:21:03
יש גם את הכלות של אחים שלי,
לכן הייתי מפונקת,

00:21:36:16 00:21:25:22
לכן, אימא הייתה אומרת לי שהלחם
שאני מכינה טעים, וביקשה שאכין.

00:21:40:21 00:21:36:23
אימא הייתה מבקשת
ממני יפה ומשכנעת אותי,

00:21:44:02 00:21:40:21
וכשהייתי מכינה,
זה היה מאוד טעים.

00:21:46:15 00:21:44:02
אבי תמיד היה אומר
בקול רם כדי שאשמע אותו,

00:21:49:12 00:21:46:19
מי הכין את הלחם,
זה מאוד טעים.

00:21:56:09 00:21:49:16
היה אומר, איזו ילדה מוכשרת,
כל מה שהיא שנוגעת בו מבורך.

00:22:01:22 00:21:56:11
בימי שישי זה היה התפקיד שלי,
ועשיתי הכנות מראש בשביל הלחם.

00:22:04:20 00:22:01:24
ואימי הייתה עוזרת לי.

00:22:09:19 00:22:05:11
כל היום עשית עבודות בית
או שהיה לך זמן לשחק?

00:22:15:22 00:22:10:01
יש קצת זמן לשחק, בעיקר בערב,

00:22:22:13 00:22:15:24
למשל, בשבת היינו שוכחות
לאכול מרוב ששיחקנו כל היום,

00:22:26:13 00:22:22:23
איזה משחקים הייתם משחקים,

מה ילדים היו משחקים?

00:22:29:16 00:22:26:20
היינו משחקים משחק שנקרא "בית",
ובנינו טרסות כאילו זה הבית.

00:22:36:17 00:22:29:19
היינו בונים בתים קטנים מבוץ,
ומשחקים כאילו יש משפחה וילדים.

00:22:43:03 00:22:36:19
משחקות את החיים של המבוגרים
ואת חיי המשפחה.

00:22:54:06 00:22:43:19
בחורף עשינו כמו צמות מקש רטוב.
- מה זה?

00:22:57:14 00:22:54:15
יש קש רטוב בשם גצ'יה,
כך זה היה נקרא,

00:22:59:13 00:22:58:00
מה זה גצ'יה?

00:23:06:23 00:22:59:24
כשהקש גדל בהתחלה, הוא פורח,
וזה מראה מאוד יפה,

00:23:15:06 00:23:06:23
אז היינו חותכות ושמות בראש,
כך היינו משחקות,

00:23:20:12 00:23:15:12
יש איזה משחק ילדות
שאת זוכרת במיוחד?

00:23:34:18 00:23:22:06
אהבתי להתנדנד, קושרים חבלים
בין שני עצים ומתנדנדים כל היום.

00:23:40:01 00:23:36:00
מי היה בונה לכם את זה?
- אנחנו בעצמנו.

00:23:44:18 00:23:40:06
כשהיינו דוחפים, המתנדנד
עף קדימה, יש משחק כזה פה,

00:23:52:06 00:23:44:19

נדנדה, לא? בדיוק כזה היה לנו.
- איפה הייתם קושרים את זה?

00:23:59:10 00:23:52:08
על עץ, לוקחים חבל
ומלפפים את הצדדים על העץ,

00:24:07:01 00:23:59:10
ועל הקרש של הנדנדה,
חזק כדי שלא ניפול, ומשחקים,

00:24:09:18 00:24:07:01
שם לא היו נדנדות
כמו פה, הכנו לבד.

00:24:16:09 00:24:10:01
אם הכנתם לבד, זה דבר גדול.
לא הייתי מצליחה לעשות את זה.

00:24:21:07 00:24:16:11
אבל העיקר היה השמחה,
לא משנה במה שיחקנו, שמחנו.

00:24:25:16 00:24:21:22
כשהייתם צריכים
להביא עצים להסקה,

00:24:32:17 00:24:25:16
איך הייתם הולכים? זה היה קרוב?
היה רחוק? תספרי לי?

00:24:39:12 00:24:32:19
כשהעצים בסביבה היו נגמרים,
היינו הולכים רחוק כדי להביא,

00:24:42:20 00:24:39:15
כי העצים הרחוקים היו יותר טובים.
היינו הולכים לנחל סנג'ה,

00:24:51:06 00:24:42:22
שם היינו מוצאים עצים טובים,
שהנחל הביא ממקום רחוק,

00:24:54:12 00:24:51:08
הם היו דולקים עד הבוקר.

00:24:57:18 00:24:54:23
כמה הייתם הולכים להביא?

00:25:04:08 00:24:58:14

היינו הולכים 4-5. לפעמים
גם אחים שלי היו הולכים.

00:25:09:11 00:25:05:01
איך הייתם מביאים את העצים?

00:25:15:01 00:25:09:18
היינו קושרות את זה במעין
מנשא ושמות על הגב.

00:25:21:13 00:25:15:03
הולכים קצת ונחים מבלי להוריד
מהגב, היינו נשענות על זה.

00:25:27:21 00:25:22:06
כיוון שזה היה רחוק, כשזה היה קרוב
לא היינו נחות, היינו מגיעות מוקדם.

00:25:33:23 00:25:28:04
כל כמה זמן הייתם הולכים להביא
עצים? כל כמה שבועות או חודשים?

00:25:39:19 00:25:34:02
זה לא היה מחזיק שבוע,
אם היינו מביאים הרבה,

00:25:43:15 00:25:39:21
אז היה מחזיק שבוע,
הולכים כל כמה ימים.

00:25:52:21 00:25:47:11
לא היה מחזיק, כי לעצים המון שימוש,
מבשלים עם זה, מכינים עם זה בונה.

00:25:57:17 00:25:53:08
לא היה משהו אחר בשביל אש?
- לא.

00:25:59:22 00:25:58:02
רק עצים?
- רק עצים.

00:26:01:05 00:26:00:10
מה עם "קובט" (גללים של פרות)?

00:26:02:13 00:26:01:07
אנחנו לא היינו משתמשים בזה.

00:26:03:14 00:26:02:15
אצלכם לא היו משתמשים?

00:26:07:14 00:26:03:20
באזור קולה היו הרבה עצים,
לכן לא השתמשנו בקובט.

00:26:14:13 00:26:08:04
בצואה של הפרות משתמשים כדי לחמם
כלי חרס בעת ההכנה, אחרי שמייבשים.

00:26:27:07 00:26:15:11
ציינת שהיית יוצאת עם האחים
שלך לרעות צאן. מה את זוכרת?

00:26:34:01 00:26:28:17
כיוון שהיו לי אחים קטנים,
הייתי מתלווה אליהם,

00:26:38:13 00:26:34:01
וכמו הבנים, הייתי
לוקחת את הצאן רחוק,

00:26:43:24 00:26:38:15
למקום שיש דשא.
הייתי לוקחת אותם ומאכילה אותם,

00:26:49:18 00:26:44:03
הייתי נהנית להסתכל עליהם
אוכלים ולשמוע את הקולות שעשו.

00:26:55:12 00:26:50:02
אחרי זה הייתי לוקחת אותם
לאזור המנוחה שלהם, שינוחו.

00:26:56:18 00:26:55:20
מה זאת אומרת, נחים?

00:27:01:03 00:26:56:22
הם נחים, שוכבים ומעלים גירה,
אנחנו משחקים בינתיים בקרבתם.

00:27:04:07 00:27:02:22
היינו יושבים לשחק.

00:27:07:03 00:27:04:22
הם יודעים שזה זמן מנוחה?

00:27:12:06 00:27:07:21
כן, אחרי שאכלו ושבועו, לקחנו
אותם למקום הזה והם חיכו לזה.

00:27:14:13 00:27:12:11
כמה גדול היה הצאן
ואיזה בעלי חיים היו?

00:27:22:01 00:27:16:00
היו כבשים, חמורים,
סוסים ופרות ושורים.

00:27:26:15 00:27:23:20
כמה פרות היו?

00:27:40:07 00:27:26:21
הרבה פרות, גם כבשים, סוסים,
היינו שומרים על כולם.

00:27:42:24 00:27:40:14
על כמה פרות היית שומרת?

00:27:51:04 00:27:45:19
בהתחלה היו 15,
אחרי זה הן התרבו.

00:27:57:18 00:27:51:23
איך הסתדרת, הרי את ילדה?
בת כמה היית בכלל?

00:28:00:01 00:27:57:22
הייתי בת אחת עשרה.
- איך הסתדרת?

00:28:02:11 00:28:00:03
זה היה בגילאים 11-13.

00:28:06:23 00:28:02:21
זה נשמע לא קל בכלל.
מעניין אותי איך הסתדרת.

00:28:09:09 00:28:07:02
הייתי מאוד חרוצה,
הייתי לביאה.

00:28:18:06 00:28:09:21
ידעתי שאם הפרות יאכלו טוב
ביום, יהיה הרבה חלב בלילה.

00:28:22:20 00:28:19:12
אם לא היו אוכלות טוב,
אז אין די חלב.

00:28:31:18 00:28:23:17

בימים שאחותי לקחה את הפרות,
היא לא לקחה אותן לשדה הרחוק,

00:28:36:04 00:28:31:20
אלא לזה הקרוב, שם אין דשא.
לכן לא היה חלב באותם ימים,

00:28:43:01 00:28:37:07
אבי היה משבח אותי
שאני דואגת להם טוב,

00:28:49:16 00:28:43:02
יום למחרת הייתי משתדלת
יותר, בגלל המחמאות.

00:28:54:20 00:28:49:18
כך גדלתי,
ואז נולד אחי הקטן.

00:29:01:03 00:28:55:02
לפני שנגיע לאחריך, אני רוצה
לשאול אם היה איזה מקרה חריג,

00:29:06:02 00:29:01:03
או תקלה בעת ששמרת על הפרות?

00:29:07:02 00:29:06:06
לא.

00:29:10:22 00:29:07:06
לא נפלו לבורות, הרי יש הרבה.
או איך היית מטפלת בהם כשחלו?

00:29:14:14 00:29:11:00
הם לא חלו, אבל אם חלו,
הייתי אומרת לאבי.

00:29:17:07 00:29:15:04
והיה לך מקרה כזה?
- לא.

00:29:19:24 00:29:17:17
מה עם חיות טורפות?
היו כאלה באזור שלכם?

00:29:28:16 00:29:20:24
היו, אבל לא הייתי נתקלת בהם.
היו הרבה קופים שטיפסו על עצים,

00:29:36:11 00:29:28:17

אבל לא היו חיות מאיימות במיוחד,
או נחשים שאני פחדתי מהם.

00:29:44:24 00:29:36:21
ואחי גם הכיר תרופות לנחשים
והייתי מסתובבת למקרה שאזדקק,

00:29:49:09 00:29:45:04
אם היינו מטילים על הנחש את הצל
שלנו בעודנו מחזיקים את התרופה,

00:29:51:01 00:29:49:09
הנחש היה קופא, לא זז.

00:29:56:01 00:29:51:01
היינו הולכים עם התרופה
ולא היה קורה לנו כלום.

00:30:01:05 00:29:56:07
איך הוא גילה את התרופה?
אני מתכוונת, ממה עושים אותה?

00:30:10:01 00:30:01:11
לגבי התרופה אני לא כל כך יודעת,
אבל אומרים שלמדו את זה מחתולים.

00:30:16:13 00:30:11:00
ראו חתולה שנאבקה בנחש ובתום המאבק,
כשנפצעה, היא חפרה מתחת לצמח ושמה

00:30:19:02 00:30:16:15
על הפצע שלה את השורשים,
וזה ריפא אותה,

00:30:30:08 00:30:20:23
דוד שלי הכיר את זה, ודוד שלי אמר
לאחי, זה מה ששמעתי על התרופה הזו.

00:30:33:10 00:30:31:02
הוא היה פוגע כך בחיות?

00:30:33:19 00:30:33:12
לא.

00:30:39:00 00:30:34:02
בכלל לא,
לא הרבה בכל אופן.

00:30:44:01 00:30:39:20
הצאן שלכם היה נכנס

לשדה של אחרים?

00:30:46:23 00:30:45:11

כשאני שמרתי עליהם,
זה לא היה קורה.

00:30:48:02 00:30:47:00

אצלך זה לא קרה?

00:30:50:21 00:30:48:10

אבל אצל אחי זה היה קורה.
הוא לא תמיד הצליח לשמור,

00:30:53:15 00:30:50:23

ולכן הוא היה ננזף
ואפילו מוכה לפעמים.

00:30:59:03 00:30:54:09

אבל אני הייתי
נוהגת מאוד בזהירות.

00:31:04:07 00:31:00:07

מה היו עושים בחורפים?

00:31:09:14 00:31:05:03

החורף היה מאוד קשה,
היינו לוקחות "גסה".

00:31:11:11 00:31:10:04

מה זה "גסה"?

00:31:16:15 00:31:11:23

זה מעין ניילון ועם במבוק,
היינו עושים מעין מעיל נגד גשם,

00:31:25:08 00:31:17:00

חותכים את הבמבוק, פותחים,
ומתחילים לחבר את החלקים,

00:31:28:16 00:31:25:08

עד שנהיה גדול ולובשים.

00:31:32:18 00:31:28:18

מתחילים לשים אותו מהראש
וזה מגיע עד לרגליים.

00:31:34:18 00:31:32:21

לובשים את זה
ויוצאים עם הצאן.

00:31:37:07 00:31:35:04
מי היה מכין את זה?

00:31:38:15 00:31:37:10
אני הייתי מכינה לעצמי.

00:31:39:23 00:31:38:18
היית מכינה לעצמך?

00:31:43:19 00:31:40:00
כן, הייתי מכינה לעצמי.
גם אחרים שלי היו מכינים.

00:31:56:15 00:31:43:24
אני נזכרת באחי, שרצה לבוא
כשהיינו הולכים עם הצאן,

00:32:00:19 00:31:56:15
היה ממש מתעקש לבוא,

00:32:06:24 00:32:00:21
כשירד גשם, הייתי עומדת
על סלע כשהם מתחתיי,

00:32:10:13 00:32:06:24
כדי שאוכל להגן עליהם מהגשם.

00:32:18:04 00:32:14:00
עבודת השמירה שלי
הייתה כזאת, אבל הסתדרתי.

00:32:21:14 00:32:19:02
היית מכינה ממש הכול?

00:32:29:13 00:32:21:22
כן, היית מכינה גם מתקן
לתליית שמיכות מצעים ובגדים,

00:32:31:22 00:32:29:16
כך היה נהוג.

00:32:36:22 00:32:32:24
הסברת לי איך התגוננתם מגשם,
אבל מה היית עושה כשהיה קר?

00:32:45:08 00:32:37:00
לא היה קור בכלל, כשהגשם היה מפסיק,
כבר לא היה קור והיה נהיה חם מייד.

00:32:48:24 00:32:45:10

לכן לא היו בגדים מיוחדים
לחורף באתיופיה,

00:32:52:01 00:32:50:17
היו לך נעליים?

00:32:56:13 00:32:52:05
לא, לא היו לי נעליים.

00:33:08:13 00:33:03:11
דיברת על אחיך, שגדל
והפך לרועה צאן,

00:33:17:18 00:33:08:14
איך זה באתיופיה, כל אחד
היה עובד בהתאם לגילו?

00:33:21:14 00:33:17:20
כן.
- תסבירי.

00:33:28:03 00:33:22:21
כן, בגילאים 4-5
שומרים על העגלים בבית,

00:33:36:04 00:33:28:12
כשגדלים עוד קצת, בגיל 10,
כבר שומרים על העדר,

00:33:43:24 00:33:36:09
בגיל 12-14 הבנים כבר הולכים
עם האבא לחרוש את השדה,

00:33:48:01 00:33:43:24
הקטנים יותר שומרים על הפרות,
אם אין קטנים ששומרים על הפרות,

00:33:53:22 00:33:48:04
כשהגדולים היו עובדים בשדה,
שוכרים שומרים בכסף.

00:33:59:16 00:33:54:00
ואז הגדולים הופכים לחקלאים
והם עוזרים לאביהם בשדה,

00:34:04:24 00:33:59:21
מה את הכי זוכרת כרועת צאן?

00:34:11:14 00:34:05:23
אני זוכרת שהייתי יוצאת

עם מהרי אחי על הגב שלי,

00:34:15:21 00:34:11:18
אני זוכרת את זה במיוחד,
כי כאב לי.

00:34:18:18 00:34:15:22
הגב כאב לי,
אני זוכרת את זה טוב.

00:34:24:15 00:34:18:22
חוץ מזה היה בסדר, הייתי אוהבת
את מה שעשיתי, מאוד אהבתי את זה.

00:34:38:12 00:34:27:23
מה את הכי זוכרת מאמך, אילו שיחות
היו בינינו על הילדות שלך ובכלל?

00:34:49:02 00:34:40:19
אני זוכרת איך היא לימדה
אותי לטחון את הטף,

00:34:57:05 00:34:49:02
והייתי מתעקשת לטחון
רק את הטף הנקי בסחורה,

00:35:09:09 00:34:57:14
הייתי עובדת רק כשהאבנים היו ממש
מושחזות וחדות, אחרת הייתי מסרבת,

00:35:17:03 00:35:09:11
אבל אימי הייתה טובה,
לא הייתה כועסת או מכה אותי.

00:35:27:13 00:35:17:05
לא הייתה מכה אותי, היא רק הייתה
אומרת שתגידי לאבי אם הייתי לא בסדר.

00:35:39:23 00:35:30:01
היית מספרת לה סודות? היית מספרת
לאמך סודות? הרגשת נוח לפנות אליה?

00:35:41:02 00:35:40:02
כן, כן.

00:35:47:09 00:35:41:12
הייתן חברות קרובות?

00:35:51:24 00:35:47:24
לא היה נהוג להיות

חבר טוב של ההורים,

00:35:57:17 00:35:51:24

אבל עם אחותי הייתה לי
חברות מיוחדת, היינו בלתי נפרדות.

00:36:07:01 00:35:58:01

רוב הסודות היו עם אחותי, אמי
הייתה מבוגרת, זה היה קורה פחות.

00:36:11:23 00:36:10:13

בסדר, ומה עם אביך?

00:36:20:18 00:36:13:12

די הייתי מתביישת מאבי,
למרות שהיה מדבר אתנו,

00:36:33:07 00:36:20:20

חד לנו חידות, זה היה
די מוזר, לא היינו קרובים,

00:36:42:07 00:36:33:15

הוא היה אומר שאני דומה לאמו,
אז הוא מאוד אוהב אותי,

00:36:48:15 00:36:42:09

אחותי ז"ל הייתה אומרת,
למה הוא אוהב אותך יותר.

00:36:59:22 00:36:49:00

היה עונה לה: כי היא דומה לאימי,
והיה מחמיא לי על כל מה שעשיתי,

00:37:07:09 00:36:59:24

היה מחמיא לי כשבשלתי,
או כל דבר וזה בגלל אמו.

00:37:18:18 00:37:08:15

אהבתי אותם מאוד, אבל קרבה או שיחות
מיוחדות לא היו, כיוון שזה לא נהוג,

00:37:21:04 00:37:18:20

רק כשבגרתי, התחלנו
לדבר על דברים כאלה,

00:37:26:21 00:37:23:21

הייתי משחקת עם אחים שלי,
עם אחותי, אבל לא עם ההורים.

00:37:35:11 00:37:27:00

איך היה החינוך, כשהיית עושה
משהו, איך את יודעת שעשית טוב?

00:37:38:12 00:37:35:11
מה היו ההורים אומרים?

00:37:45:20 00:37:38:24
אימי לימדה אותנו מגיל קטן
במטבח, לחלק את העוף לחתיכות,

00:37:51:23 00:37:47:13
כיוון שאצלנו מתחתנים בגיל צעיר,
אז אימא מלמדת אותנו את רזי המטבח,

00:37:55:14 00:37:52:00
כי זה היה בושה אם החמות לעתיד
הייתה מגלה שהכלה לא יודעת לבשל.

00:38:00:22 00:37:55:19
אימא הייתה מלמדת אותנו, גם הסתכלנו
עליה מבשלת ואז היינו עושות לבד,

00:38:11:12 00:38:01:04
אם זה כשהיינו טוחנות, אם זה בכל
עניין אחר, רואים ולומדים לעשות.

00:38:19:20 00:38:11:19
איזה ערכים ואיזה חינוך נתנו לך?
מה את זוכרת לגבי זה?

00:38:30:03 00:38:21:04
אימא הייתה אומרת לנו:
בנות לא יוצאות מהבית לבד.

00:38:31:01 00:38:30:08
למה?

00:38:39:12 00:38:33:12
כי אצלנו, הגברים
היו נוהגים בנשים כרצונם,

00:38:45:22 00:38:39:12
והיא פחדה שיפגעו בנו,
כי הסתובבו גברים בחוץ,

00:38:47:02 00:38:45:24
לא היינו יוצאות.

00:38:48:07 00:38:47:09
היו אונסים?

00:38:59:15 00:38:48:10
כן, לא יצאנו לבד, גם לחתונות
לא הלכנו, אם זה לא היה קרוב.

00:39:01:18 00:38:59:19
למה לא הייתן הולכות לחתונות?

00:39:08:19 00:39:03:02
לא היה נהוג לקחת ילדים לחתונה,
ההזמנה הייתה רק למבוגרים,

00:39:11:10 00:39:08:19
לא היו לוקחים ילדים.

00:39:15:11 00:39:11:11
אם ההורים היו צריכים
ללכת לחתונה, שחטו לנו כבש,

00:39:17:22 00:39:15:11
כדי שנאכל גם,
אבל לא היינו הולכים.

00:39:22:07 00:39:18:09
למה היו שוחטים עבורכם
כשהיו הולכים לחתונה?

00:39:26:18 00:39:22:09
הם שחטו ערב לפני שהיו צריכים
ללכת לחתונה ואז אכלו אתנו,

00:39:29:24 00:39:26:20
אמי הייתה מכינה לנו
את הכבש, ואז הם היו הולכים.

00:39:32:11 00:39:30:03
כי הם הולכים לאכול טוב,
ורוצים שגם אנחנו נאכל טוב.

00:39:37:16 00:39:33:13
יפה, מה עוד?

00:39:51:24 00:39:46:03
היו מלמדים אתכם נימוסים,
הכנסת אורחים, תרבות?

00:40:05:03 00:39:55:23
אנחנו מסתכלים ולמדים מהתנהגותם,
היא לימדה אותנו לתת לעניים,

00:40:08:22 00:40:05:03
היינו נותנים כשבאו עניים.

00:40:23:10 00:40:11:15
כשהיו מגיעים אורחים, אימא לימדה
אותנו להכניסם ולארך אותם בהיעדרה.

00:40:27:02 00:40:23:23
היו הרבה עניים
ונזקקים שהגיעו אליכם?

00:40:33:07 00:40:27:05
בחורף היו מגיעים הרבה,
לעתים 4-5 ביום אחד.

00:40:43:04 00:40:34:02
היינו מכניסים אותם, נותנים לאכול
ולשתות וגם מזון נוסף שיהיה להם.

00:40:50:08 00:40:43:14
אם היה גשם, היו נשארים בחדר אורחים
שיש עבורם עד שיחלוף, או ישנים שם.

00:40:53:24 00:40:50:21
מי הנזקקים האלה,
מהיכן היו מגיעים?

00:41:01:18 00:40:54:14
הם בדרך כלל נכים,
בלי ידיים רגליים,

00:41:06:08 00:41:01:20
לכן אימי הייתה דואגת להם
לאוכל ושתייה כשבאו,

00:41:15:13 00:41:06:18
היו גם סוחרים שהסתובבו ומכרו
תבלינים ובונה ועוד ממרכולתם.

00:41:17:00 00:41:15:23
עד הבית?

00:41:22:09 00:41:17:08
כן, היו צועקים, תקנו פה,
במקום לנסוע לגונדר הרחוקה.

00:41:26:22 00:41:22:22
אימי הייתה קונה מהם.
פעם הגיעו ארבעה,

00:41:31:24 00:41:26:22
ואימי קנתה מכולם,
אמרת: אבל קנית כבר.

00:41:36:01 00:41:32:01
אמרה שהיא רוצה לעזור ולקנות מכולם,
הייתה אומרת, הם סחבו עד כאן.

00:41:41:01 00:41:36:02
אחרי שהיא קנתה מהם,
הייתה נותנת להם לאכול ולשתות,

00:41:47:14 00:41:41:03
לכן הם היו מתגמלים אותה בסחורה.

00:41:54:03 00:41:48:20
כך היא הייתה נוהגת
לתת לכולם, כך היא נהגה.

00:41:59:07 00:41:54:24
היו פעמים שהתנהגת
לא יפה ונענשת על כך?

00:42:02:16 00:41:59:10
כן.
- מה עשית?

00:42:08:16 00:42:02:18
היה כד שאבי מאוד אהב, הוא אמר
לנו לא להרים אותו, שלא יישבר.

00:42:13:20 00:42:08:22
אבל אימי הייתה נותנת
לי להביא עם זה מים.

00:42:17:02 00:42:13:22
הבעיה הייתה שלא היו
לו ידיות אחיזה,

00:42:22:09 00:42:17:03
לכן אימי תמיד הייתה
מזהירה אותי שלא אפיל אותו,

00:42:27:24 00:42:23:05
ובכל זאת, זה החליק
לי מהיד, נפל ונשבר,

00:42:31:12 00:42:28:20
זה נשבר, פחדתי.

00:42:39:05 00:42:32:01
אחרי זה אמרו לסבתי על המקרה,
והיא ביקשה מאבי שיסלח לי.

00:42:40:07 00:42:39:08
לאן הלכת?

00:42:41:11 00:42:40:17
אני התחבאתי.

00:42:42:07 00:42:41:16
איפה?

00:42:49:10 00:42:42:11
בחוץ, מאחורי הבית,
הייתי גם מתחבאת בבית.

00:42:56:11 00:42:50:19
כמו שאמרת, סבתא דיברה אתו,
עוד לפני שהיא ביקשה לדבר אתו,

00:42:59:18 00:42:56:13
הוא ידע שמדובר בכד שלו.

00:43:09:12 00:43:03:01
הוא אמר שלא ניתן להשיב את שהיה,
בפעם ההיא הוא לא כעס עליי.

00:43:18:07 00:43:10:02
אבל בפעמים שהמרעה היה נכנס לשדה
של אחרים, הוא היה כועס ומכה אותנו,

00:43:19:22 00:43:18:15
כן? הוא הכה אותך?

00:43:25:23 00:43:21:22
פעם אחת הפרות שהלכו מקדימה
נכנסו לשדה והוא הכה אותי,

00:43:27:14 00:43:26:02
איך הוא ידע על כך?

00:43:30:04 00:43:27:20
הוא ראה.
- הוא ראה?

00:43:32:18 00:43:30:06
כן, רק כשהוא היה רואה,
הוא היה כועס.

00:43:35:13 00:43:33:22
כך הוא היה נוהג.
- אוקיי.

00:43:48:15 00:43:38:24
מתי התחלת זוגיות ומשפחה?
מתי התחילו לבוא אלייך מחזרים?

00:43:53:24 00:43:50:17
התחילו להגיע כשהייתי בת 10,

00:43:57:18 00:43:54:03
אבי היה מחזיר את המשפחות
שבאות בטענה שאני עוד ילדה.

00:43:59:17 00:43:57:19
את זוכרת את זה,
היית רואה אותם?

00:44:03:14 00:43:59:20
כן, ילדים באתיופיה
התבגרו מהר.

00:44:10:13 00:44:03:24
תספרי לי על זה, מה את זוכרת?
מי היה אומר לך שהגיעו?

00:44:14:10 00:44:11:20
אני רואה אורחים שמגיעים,
וגם אחותי הייתה אומרת לי.

00:44:25:14 00:44:15:13
כשהייתי קצת יותר גדולה,
החלו להגיע מחזרים לראשונה.

00:44:39:13 00:44:25:16
היה בחור אחד שהמשפחה הכירה
מאיזה מקום והוא בא לבקש את ידי,

00:44:40:17 00:44:39:24
הוריי הכירו אותו קודם.
- מה אמרת?

00:44:43:09 00:44:40:19
אמרתי שהוא היה מגיע
הרבה לחתונות בכפר שלנו,

00:44:47:02 00:44:43:18
הוא הכיר את דוד שלי וביקש
שיעזור לו לבקש את ידי,

00:44:48:24 00:44:47:04
כשהיו באים לבית שלנו,

00:44:55:12 00:44:49:07
הייתי חושבת שהוא בא לבקש את אחותי
הגדולה, בדיעבד הבנתי שבאו בשבילי.

00:45:03:10 00:44:56:05
אבי אמר לו שאני עוד צעירה,
שיבוא עוד חמש שנים.

00:45:11:24 00:45:03:22
הוא אמר לו לחכות חמש שנים,
אבל הוא חזר שוב אחרי חצי שנה,

00:45:14:16 00:45:12:06
הוא היה גדול, לא רצה לחכות.

00:45:19:08 00:45:14:22
אז אבי אמר לו,
לא אמרתי לך חמישה ימים,

00:45:23:18 00:45:19:08
אמרתי חמש שנים,
ושלח אותו חזרה לדרכו.

00:45:32:16 00:45:24:09
הוא הלך לכפר אחר,
התחתן ולא שב יותר,

00:45:39:10 00:45:34:12
אחרי זה עוד מישהו שלח
את אביו לביתי לבקש את ידי,

00:45:41:15 00:45:39:17
ידעת את כל זה?

00:45:42:23 00:45:41:19
כן. סיפרו לי, ידעתי.

00:45:46:13 00:45:43:00
מה אמרת כשסיפרו לך?

00:45:50:01 00:45:47:00
כשידעתי שזה בשבילי,
לא הייתי יוצאת לפגוש בו

00:45:52:21 00:45:50:01
הייתי נשארת בבית

ולא נותנת לו לראות אותי.

00:45:55:15 00:45:52:23

גם כשביקש לראות אותי,
לא יצאתי.

00:46:01:09 00:45:56:01

אחי שרצה שאצא, אמר לי
שהכבשים נכנסו לשדה של אחרים,

00:46:05:18 00:46:01:15

אמרתי לו שיוציא אותם בעצמו.

00:46:10:20 00:46:05:23

הוא הסתובב סביב הבית והתחנן
אבל לא יצאתי לאחר שהבנתי

00:46:14:16 00:46:10:22

שמדובר במחזר,
לא יצאתי אליו.

00:46:24:02 00:46:14:18

כשבאים לבקש את יד האישה,
נהוג לבקש לראות אותה?

00:46:27:11 00:46:24:16

לא נהוג, זה רק הוא.

00:46:34:17 00:46:28:01

רק הוא, הוא ביקש מאחי
שיקרא לי כדי לראות אותי.

00:46:39:15 00:46:34:19

הוא גם אמר לבת דודה שלו
שתקרא לי לצאת,

00:46:42:08 00:46:39:16

ידעתי את זה רק מאוחר יותר.

00:46:55:15 00:46:42:13

בהתחלה הייתי יוצאת לביתו של דוד
שלי לעזור לאשתו שהייתה אחרי לידה.

00:47:03:08 00:46:55:17

אבל מהרגע שהבנתי שהוא מחכה
לי, לא יצאתי, הפסקתי לצאת.

00:47:06:19 00:47:04:02

לא יצאתי יותר, בסוף הוא התחתן
עם קרובת משפחה שלנו וכך זה נגמר.

00:47:07:21 00:47:06:24
בסדר.

00:47:11:06 00:47:08:11
אחרי זה בעלי, מי שאני נשואה
לו עכשיו, שלח את אביו,

00:47:17:21 00:47:11:18
המשפחה שלי הכירה את אביו
הוא סחר במטבעות עם אבי, כך אמרו.

00:47:20:07 00:47:18:08
מה זה אומר, סחר במטבעות?

00:47:27:16 00:47:21:21
יש את הכסף הלבן,
זה שעושים ממנו טבעות,

00:47:34:12 00:47:27:16
הם סחרו בזה, ונראה שאבי
ואביו הכירו בתקופה זו,

00:47:42:03 00:47:34:14
הם אהבו זה את זה, ולאחר
שנה הוא הגיע לבקש את ידי,

00:47:50:18 00:47:42:05
אבי שמח ואמר, אם זה לבן שלו
אני הייתי אפילו מבקש לתת לו,

00:47:54:13 00:47:50:20
את אחת מבנותיי הוא לא צריך לבקש,
זה אחרי שבעבר אמר שאני קטנה.

00:47:57:16 00:47:54:21
אז אביו ביקש לקחת אותי
כבר באותה שנה,

00:48:00:17 00:47:57:16
אבי סירב בטענה שעליו
לחתן את שתי בנותיו,

00:48:05:20 00:48:01:00
אז הוא אמר: "תקלח אותה ותביא לי",
זה אומר שלא צריך מסיבה גדולה.

00:48:07:20 00:48:05:22
בשביל להקל עליו בארגון האירוע,
שהיה כרוך בהוצאות רבות.

00:48:11:01 00:48:08:02
בלי מסיבה גדולה, משהו צנוע.

00:48:12:03 00:48:11:07
אבא של בעלך אמר כך?

00:48:15:13 00:48:12:06
כן, ואז סגרו תאריך לחתונה.

00:48:17:15 00:48:15:17
מתי את שמעת על זה?

00:48:20:12 00:48:17:24
אחותי אמרה לי.
- היא תמיד אמרה לך?

00:48:24:06 00:48:20:14
תמיד אמרה לי.
- מה את אומרת.

00:48:26:11 00:48:24:14
מעבר לכך, אנחנו נמצאות במטבח,
קרוב. אז אנחנו שומעות הכול.

00:48:31:17 00:48:27:07
המטבח קרוב לסלון,
היינו שומעות הכול,

00:48:35:13 00:48:32:12
מה את אומרת כשאת שומעת הכול?
- כלום.

00:48:37:13 00:48:35:18
יושבת בשקט,
אין לי מה להגיד.

00:48:42:24 00:48:39:22
אחרי זה, עשו
את המסיבה וכל החגיגות.

00:48:49:12 00:48:43:13
בת כמה היית?
- שלוש עשרה.

00:48:50:17 00:48:49:15
אוקיי.

00:48:55:08 00:48:51:21
הייתי ילדה קטנה,

הלכתי לביתו, הוא היה גדול.

00:48:57:24 00:48:55:08

היו בו המון ילדים,
ככה אני זוכרת את זה,

00:49:00:08 00:48:58:11

הוא היה גר רחוק?

00:49:03:16 00:49:00:10

כן, מאוד.
הלכנו יומיים, יומיים שלמים.

00:49:07:06 00:49:03:24

יומיים? את זוכרת את הדרך?

00:49:11:09 00:49:07:10

אוי, איך אפשר לשכוח את זה,
בחיים לא אשכח.

00:49:14:12 00:49:11:12

אוקיי, איך עשיתם את הדרך?

00:49:19:18 00:49:16:13

על סוס, כשהייתי כלה רכבתי על סוס,

00:49:23:22 00:49:19:18

אחרי זה הלכתי כבר ברגל,
לא מוצאים סוס כל יום,

00:49:30:21 00:49:27:19

במשך הזמן, זה התחיל
להיות הבית שלי.

00:49:42:03 00:49:30:21

את בת 13, ספק אם רצית להתחתן,
מה חשבת במהלך שני ימי ההליכה?

00:49:45:01 00:49:42:07

תוך כדי אני רק חושבת
איך אחזור את כל זה,

00:49:47:08 00:49:45:01

אני רואה רק עליות
וירידות כל הדרך.

00:49:50:24 00:49:47:10

לפעמים היו מורידים אותי מהסוס
וסוחבים אותי, כך יומיים שלמים.

00:49:54:23 00:49:51:09
אני חושבת רק על הדרך חזרה,
איך אחזור הביתה.

00:50:05:12 00:49:55:06
לבסוף הגענו, בית מלא בכל טוב.
היו גם ילדים רבים,

00:50:09:21 00:50:05:12
כולם חייכנים ונחמדים.

00:50:14:00 00:50:10:00
אבל כיוון שהייתי קטנה,
חזרתי אחרי חודש לביתי,

00:50:17:07 00:50:14:00
ואז חזרתי עוד פעם,
הפעם לשבעה חודשים,

00:50:20:24 00:50:17:11
מתי ראית את בעלך לראשונה?

00:50:30:24 00:50:21:03
רק אחרי שנה מהיום שהתחתנו,
הוא תלה דגים במטבח לייבוש,

00:50:36:22 00:50:31:02
ובלי להתכוון הסתובבתי
אחורה וראיתי אותו,

00:50:42:24 00:50:36:22
הסתובבתי חזרה לכיוון
השני, שמבטינו לא יפגשו.

00:50:45:10 00:50:43:04
אחרי זה הלכתי הביתה.

00:50:52:02 00:50:46:23
כך זה היה, שאני הולכת
לבית הורי וחוזרת חזרה,

00:50:59:21 00:50:54:21
לאחר כארבע שנים
ילדתי את ילדי הראשון.

00:51:05:18 00:51:01:05
אוקי, איפה ילדת? באיזה בית?
- אצל אמי, בבית הורי.

00:51:13:07 00:51:06:18

את זוכרת איך ילדת? את החוויה, מתי
באת לאמך? ספרי לי איך יולדים שם.

00:51:22:07 00:51:15:13
אם חיכית ארבע שנים זה אומר
שאת בת כמה? בת שבע עשרה?

00:51:33:12 00:51:23:02
את צעירה, איך מתכוננים ללידה?
מי מכין אותך ללידה?

00:51:41:16 00:51:33:20
אני זוכרת את הכאב, בהתחלה
יש את כאבי הצירים הראשונים.

00:51:47:09 00:51:41:18
אמרו לי גם שתאריך הלידה מתקרב
ומה שנשאר זה לחכות שזה יקרה.

00:51:52:14 00:51:47:24
באיזה שלב של ההיריון הלכת לאמך?
- בפעם הזו הלכתי מוקדם.

00:51:54:12 00:51:53:02
באיזה שלב?

00:52:00:12 00:51:54:18
בפעם הראשונה, הלכתי, אם אני זוכרת
נכון, כשהייתי בחודש השישי להריוני,

00:52:04:01 00:52:00:24
הלכתי על סוס, במצב הזה
הלכתי וחזרתי רק על סוס.

00:52:04:23 00:52:04:03
אוקיי.

00:52:11:21 00:52:07:07
מר דסה ז"ל
היה נותן לנו את סוסו.

00:52:15:13 00:52:12:04
עם מי היית עושה את הדרך?
- עם בעלי.

00:52:23:20 00:52:15:18
אוקיי, שניכם הייתם הולכים ביחד?
איפה הייתם ישנים בדרך חזרה?

00:52:31:16 00:52:24:08

היינו ישנים אצל בת דודתנו,
היינו מגיעים אליה לאחר יום רכיבה,

00:52:35:13 00:52:31:16
ישנים אצלה וממשיכים למחרת.

00:52:38:05 00:52:35:14
ובסוף היום השני
היינו מגיעים לביתי.

00:52:45:19 00:52:39:13
היינו מגיעים, הוריי היו חוגגים
את הגעתי ומתכוננים היטב לבואנו.

00:52:48:22 00:52:45:21
היינו אוכלים, שותים ונהנים
מכל מה שהכינו עבורנו.

00:52:53:23 00:52:50:10
בעלך היה איתך עד הלידה?

00:52:57:01 00:52:55:00
לא, היה חוזר לביתו.

00:52:59:04 00:52:57:11
לא נשאר?

00:53:04:02 00:52:59:16
למה שיישאר, מה עם עבודתו?

00:53:06:21 00:53:04:07
אוקיי, אני מבינה.

00:53:15:23 00:53:07:09
אחרי זה ילדתי, אחרי 40 יום
עשיתי טבילה.

00:53:19:20 00:53:15:24
ולאחר מכן הוא בא לקחת אותי.

00:53:25:15 00:53:20:19
כשהיית שם שלושה חודשים,
לא ראית את בעלך?

00:53:28:03 00:53:25:16
לא, לא מתראים עד השלב הזה.

00:53:29:05 00:53:28:05
ואחרי הלידה הוא לא בא?

00:53:33:17 00:53:29:07
אחרי הלידה הוא מגיע, שוחט כבש,
חוגגים את הלידה ואז חזר שוב,

00:53:43:12 00:53:37:00
איך הייתה הלידה הראשונה?
היה קל, קשה? מי יילד אותך?

00:53:48:04 00:53:45:00
הייתה מיילדת מקומית נוצרייה,
היא הייתה מיילדת אותנו,

00:53:50:16 00:53:48:04
היו מזמינים אותה ללידה.

00:54:00:18 00:53:50:17
בהתחלה אחותי נכנסה להיריון, בעצם
שתינו היינו בהיריון במקביל, ביחד.

00:54:14:10 00:54:01:12
לי היו כאבי בטן, אז אמרו לאחותי
לשמור עליי ופתאום גם לה היו כאבים.

00:54:18:08 00:54:15:20
היו לה כאבים מאוד חזקים
והיא החלה להתכווץ כולה.

00:54:21:04 00:54:19:00
אמרתי לה
שאגיד לננייה על מצבנו,

00:54:24:21 00:54:21:04
אבל היא אמרה, שתינו חולות,
היא תילחץ, אל תגידי לה,

00:54:26:11 00:54:24:24
כאילו, שנשאיר את זה בסוד.

00:54:30:00 00:54:26:14
זה היה גם ההיריון הראשון שלה?
- כן, זה הראשון של שתינו.

00:54:34:24 00:54:30:13
הכאבים שלה החלו להתגבר,
ואז אמרתי לננייה,

00:54:37:13 00:54:35:00
והיא הגיעה מהר
והיא החלה לילד אותה,

00:54:39:12 00:54:37:15
וכעבור כמה זמן היא ילדה.

00:54:43:10 00:54:39:16
עבר עליה לילה אחד קשה
עם כאבים, בניגוד אליי,

00:54:47:18 00:54:43:10
לה כאב מאוד בלילה, בלידה,
לי כאב פחות בלידה.

00:54:58:03 00:54:47:19
כשהיא ילדה, אני הייתי בבית סבתי,
אמרו לאבי להשגיח עלי ולשמור עלי.

00:55:02:15 00:54:58:05
זה היה קרוב ואבי כל הזמן
שמע מה קורה שם במהלך הלידה.

00:55:06:12 00:55:03:12
כשאחותי הייתה רגועה, בלי צעקות,
הוא היה יושב רגוע יחסית בכיסאו.

00:55:09:11 00:55:06:14
וכשהיא צעקה פתאום, הוא היה קם
ומסתובב באי נוחות בחדר.

00:55:14:01 00:55:10:04
כל הלילה הוא לא הפסיק להתפלל
לרגע אחד, נע באי שקט כל הלילה.

00:55:18:13 00:55:14:07
אמרתי לעצמי, איך אבי
מחובר ככה לילדות שלו,

00:55:22:16 00:55:18:13
כאילו הוא ילד בעצמו,
ויודע כאב צירים מהו.

00:55:34:05 00:55:23:13
לאחר מכן היא ילדה. מצבי שלי
השתפר קצת וקראו לי לבית הוריי.

00:55:42:08 00:55:34:07
ופתאום באמצע הלילה התחיל
לכאוב לי בעוצמה ממש.

00:55:43:15 00:55:42:10
מתי, בבוקר?

00:55:48:14 00:55:44:12
לא, אחותי ילדה בבוקר יום שני ולי
התחילו צירים חזקים בחצות אותו יום.

00:55:56:02 00:55:49:01
אבי ישן אחרי הלילה שעבר עליו,
וגם אימי, והכאבים שלי החלו להתעצם.

00:56:01:12 00:55:56:04
אימא שאלה כל הזמן אם לקום
ואמרתי לה שלא, שתמשיך לישון.

00:56:05:22 00:56:01:20
בסוף, כשהכאבים התגברו,
היא כבר קמה,

00:56:11:06 00:56:05:22
הייתה גם המיילדת המקומית
שיילדה את אחותי.

00:56:14:06 00:56:11:08
היא עוד הייתה בבית,
היא התקלחה וחזרה לילד.

00:56:15:18 00:56:14:10
המיילדת?

00:56:21:18 00:56:15:24
כן, אחרת אבי לא היה
מכניס אותה לפני טבילה,

00:56:27:20 00:56:21:18
אז היא חזרה אחרי טבילה,
ואחרי שרחצה את בגדיה,

00:56:38:02 00:56:28:22
אימי נתנה לה בגדים אחרים
כי שלה עדיין היו רטובים,

00:56:45:03 00:56:38:02
לי הכינו אוכל, נתנו
לי לאכול בשלב הזה.

00:56:49:05 00:56:45:22
מייד אחר כך ילדתי.
- מייד?

00:56:53:06 00:56:49:07
כן, ממש מהר, ממש מהר.
- אוקיי.

00:56:59:06 00:56:53:24
ואז אבי קם מבכי התינוקות
ואמר, איזה יופי, אפילו

00:57:04:12 00:56:59:08
לא הספקתי לקום, טורו שלי,
את תמיד גורמת לי לנחת.

00:57:07:18 00:57:05:00
וכך היה סיפור הלידה שלי.

00:57:14:16 00:57:08:03
מאוד מוזר שהמיילדת טבלה,
הרי היא לא יהודייה.

00:57:17:09 00:57:14:22
נכון, אבי היה מכריח אותן.

00:57:23:23 00:57:17:24
אפילו כשהיו מביאים
עוזרות לבית שגרו אצלנו,

00:57:31:06 00:57:23:24
אבי היה אומר שבנידה לא יהיו בבית,
והיה מבקש שנאמר להן.

00:57:33:24 00:57:31:24
למה הן היו מגיעות
לעבודה כשהן בנידה?

00:57:40:09 00:57:34:08
כי אין להן לאן ללכת,
הן גרות אצלנו ועובדות,

00:57:44:17 00:57:40:09
לכן, היו נכנסות
גם כשהן בנידה.

00:57:53:22 00:57:50:22
מה היה מינו של היילוד?

00:57:54:20 00:57:54:00
היה בן.
- אוקיי.

00:57:57:01 00:57:54:24
אחותי ילדה בת.

00:58:14:15 00:57:57:21

כמה זמן אישה נחשבת טמאה אחרי
הלידה? מתי ומי עושה את הברית?

00:58:26:11 00:58:18:19
שמונה ימים אחרי הלידה
עושים את הברית.

00:58:35:13 00:58:30:02
אחרי הלידה מחכים ארבעים ימים
וחוזרים, אפילו ארבעים ואחד ימים,

00:58:38:03 00:58:35:15
למקרה שאולי טעינו בספירה,
ואז חזרתי הביתה.

00:58:39:13 00:58:38:07
למה ארבעים ואחד ימים?

00:58:47:06 00:58:39:17
שניטהר, אחרי זה נכנסתי לבית הוריי,
אחותי עוד הייתה בבית אימי.

00:58:53:02 00:58:47:08
כי נולדה לה בת, וכשנולדת בת
עוזבים רק אחרי שמונים יום.

00:59:03:03 00:58:54:04
נכנסתי לביתי, בעלי בא ושחט כבש,
גם בעלה של אחותי שחט כבש,

00:59:07:00 00:59:03:03
והיה מלא בשר לכבודנו,

00:59:14:12 00:59:07:09
כך היינו אוכלים המון, כולל עופות,
פינוק, מהר מאוד הגיע הזמן לעזוב.

00:59:17:22 00:59:15:04
מי עשה לו את הברית?

00:59:30:00 00:59:18:12
מי שמל אותו היה מקומי.
מקומיים יכלו למול?

00:59:39:24 00:59:30:09
אני רוצה להגיע לתקופה
שבה את התחלת למול?

00:59:52:15 00:59:40:12
איך הגעתי לזה, את ארבעת ילדיי

מלתי כשהייתי אצל הוריי.

00:59:59:02 00:59:52:18

ואז הבן שלי הגדול חלה.
- מה היה לו?

01:00:07:11 00:59:59:22

שכחתי את שם המחלה.
מה שקרה זה שבעלי נתן לו תרופה,

01:00:13:09 01:00:07:13

וכנראה שהוא נתן לו כמות
גדולה מדי, וחשבו שזה הרג אותו.

01:00:17:14 01:00:13:17

ברוך ה' הוא החלים מזה.

01:00:21:13 01:00:17:16

זה היה בבית שלכם
או שלקחתם אותו לרופא?

01:00:25:01 01:00:21:17

לא, זה היה בבית.
- מה הייתה המחלה שלו?

01:00:29:23 01:00:26:08

היה לו קורבה.
- מה זה? תסבירי לי.

01:00:34:13 01:00:30:03

מה המחלה עושה?
- הורגת, הורגת.

01:00:38:18 01:00:34:24

באיזה חלק בגוף הוא חלה?
בבטן, בראש וברגליים?

01:00:47:09 01:00:41:07

כאב לו גם בבטן, זה גם מופיע
כמעין בלוטה על הגוף ואז נעלם,

01:00:48:12 01:00:47:11

מה הכוונה?

01:00:53:10 01:00:48:23

זה מופיע בצורת נקודה נפוחה
על הגוף, ולאחר מכן זה נעלם,

01:00:56:12 01:00:53:12

כשזה נעלם, זה סימן

שהוא מתחיל להחלים.

01:01:03:09 01:00:57:01
כשהיו רואים את הנפוחות, האנשים
המבוגרים היו מזהים שזאת המחלה,

01:01:08:12 01:01:03:11
והייתה לזה תרופה, מספיק לשים
מינון קטן כדי לרפא את המחלה.

01:01:14:15 01:01:08:17
אחרי שמקבלים את התרופה,
החולה נאבק וסובל עד שחוזר לעצמו.

01:01:23:05 01:01:15:01
במקרה של הבן שלי, הוא לא התאושש
אחרי שקיבל את התרופה, חשבו שימות.

01:01:24:20 01:01:23:06
היית בבית שזה קרה?

01:01:28:03 01:01:24:22
לא, אני נסעתי לאימא
ללדת, לא שמעתי בכלל,

01:01:35:08 01:01:28:24
פתאום שחשבו שהוא כבר גמור,

01:01:42:15 01:01:35:11
סבתא שלי קראה לו, אדיסה,
ופתאום הוא השמיע קול.

01:01:46:12 01:01:42:23
היא שאלה אם הוא רוצה אינג'רה.
והוא ענה לה: מאוד.

01:01:50:02 01:01:46:16
היא נבהלה כי נהגנו לחשוב
שמי שאוכל במצב כזה,

01:01:52:24 01:01:50:02
זה צידה לדרך עבורו,
כלומר לאכול ולמות.

01:01:57:22 01:01:53:12
סבתא נתנה לו לאכול,
הוא שתה והיא התחילה לבכות,

01:02:01:24 01:01:57:24
ולהספיד אותו

ופתאום הוא נרדם,

01:02:10:04 01:02:02:08

אבל הוא נשם טוב ולמחרת
הוא כבר החלים, כך אמרו.

01:02:17:19 01:02:10:08

אחרי זה שמעתי ולא הפסקתי לבכות,
מאז הפסקתי ללכת להורים, פחדתי.

01:02:19:23 01:02:17:21

לא רצית ללכת?

- נכון.

01:02:25:13 01:02:20:03

אז ילדתי בת ואחרי זה
בן, קראו לו וובנך.

01:02:31:23 01:02:26:01

לפני זה, אמרת שכשאנשים חולים
אוכלים, אומרים שזה צידה לדרך?

01:02:42:21 01:02:32:01

כשמישהו חולה ועומד למות, גם אם
לא אכל לפני, הוא אוכל קצת ואז מת.

01:02:45:15 01:02:43:12

החולים עצמם מבקשים?

01:02:52:20 01:02:45:17

כן, הם מבקשים ואוכלים, וכשזה קורה
אומרים שזה צידה לדרך לעולם הבא.

01:03:03:05 01:02:53:02

לכן סבתא שלו אמרה, הוא בטח רוצה
לאכול כי הוא עומד למות, ונבהלה.

01:03:08:02 01:03:03:07

ברוך ה' היה לנו מזל והוא ניצל.

01:03:13:08 01:03:08:10

ממה המחלה נגרמת, מעקיצה?
- לא, זה סתם מופיע.

01:03:16:13 01:03:13:10

סתם?

- כן, פתאום זה מופיע, סתם.

01:03:21:10 01:03:16:21

גם בתי, זו הגדולה,

כמעט מתה לי בין הידיים,

01:03:25:22 01:03:21:10
הייתה לה בלוטה על הראש
ואז זה שקע פנימה,

01:03:29:16 01:03:26:01
נתנו לה את התרופה
והיא התחילה להיאבק במחלה,

01:03:33:06 01:03:29:16
עד שכמעט נכנעה
ולבסוף החלימה. זו מחלה איומה.

01:03:36:12 01:03:33:10
מה זו התרופה הזו?
- זו תרופה.

01:03:38:05 01:03:36:12
כן, אבל איזו תרופה,
ממה עושים אותה?

01:03:39:22 01:03:38:05
עושים את זה מעלים.

01:03:44:18 01:03:39:22
את יודעת באיזה עלים מדובר
ויודעת לעשות אותה?

01:03:49:05 01:03:44:23
פה אין את העלים, באתיפיה ידעתי.
- איך זה נקרא, מה השם של העלים?

01:03:53:18 01:03:50:15
השם של זה, זה אנדוד.
- עושים את זה מאנדוד?

01:03:55:19 01:03:53:20
זה ששוטפים אתו את הבגדים?

01:03:58:16 01:03:55:22
כן.
- זה גם לתרופה?

01:04:05:09 01:03:58:21
כן, זה נחשב לתרופה טובה,
לוקחים את העלה, סוחטים בידיים,

01:04:07:06 01:04:05:12
ושמים את הנוזלים עם המים,

01:04:12:05 01:04:07:08
זזה מנקה את הגוף,
ממש כמו הבגדים.

01:04:22:22 01:04:12:21
ברוך ה' מצאתי את הבן שלי בריא,
הוריי הביאו אותי ונשארתי שם,

01:04:26:14 01:04:23:00
לא סיימת את השמונים יום?

01:04:31:03 01:04:26:16
היה לי בן, אז ישבתי
רק ארבעים יום,

01:04:36:13 01:04:31:03
ואז בנינו בית ליד משפחתו
של בעלי והתיישבנו,

01:04:41:20 01:04:36:22
שמעת שהבן שלך חולה
ובאת באמצע?

01:04:52:13 01:04:41:22
כן, סבתם כעסה על כך שהודיעו לי,
כי הטריחו את הוריי בחורף.

01:04:57:13 01:04:53:00
באתי, בנו לי את הבית.
- את ביקשת שייקחו אותך?

01:05:06:22 01:04:57:16
כן, לא הפסקתי לבכות, חיכיתי
שימלאו 40 ימים ונכנסתי הביתה.

01:05:12:13 01:05:07:23
כשהגעת, מה עשית? ספרי לי
איך היה המפגש שלך עם הבן שלך?

01:05:25:23 01:05:13:00
הוא אפילו לא הלך, הוא היה קטן,
היה בביתו של מר דסה לא רחוק משם.

01:05:42:05 01:05:26:02
וביקשתי קודם כל שיקראו ללמלם,
הבת שלי, חשבתי שבני אולי מת,

01:05:57:06 01:05:42:07
ואז בעלי הרגיע ואמר שהוא בסדר.

הוציא אותי והראו לי אותו.

01:06:12:12 01:05:57:09
ראיתי אותו ונרגעתי, ראיתי אותם,
גם את למלם שהייתה קטנה,

01:06:25:04 01:06:12:14
אם כי היא כבר הייתה עושה
עבודות בית, היא הייתה בת 6,

01:06:39:20 01:06:32:24
כיוון שילדת לא יכולת
לחבק את ילדייך?

01:06:47:16 01:06:39:20
לא, אבל אחרי כמה ימים
הוא כבר התגעגע ממש,

01:06:56:11 01:06:48:19
אמרתי לו להגיד לשכנה שלנו
שתביא לי את הכלים ששמתי אצלה,

01:07:00:10 01:06:56:11
והוא בעצמו הביא לי את זה.

01:07:04:09 01:07:00:12
אמרתי, טוב שבאת, נישקתי אותו
והוא היה אתי כל היום.

01:07:08:09 01:07:04:09
אחרי זה בעלי
כעס על כך שבא,

01:07:13:05 01:07:08:11
אמרתי לו שהתגעעתי אליו
ושזה בסדר,

01:07:18:14 01:07:13:05
בסוף היום הטבלנו אותו
והוא הלך עם בעלי.

01:07:25:02 01:07:19:14
החיים שלנו היו קשים בעניין
טומאה וטהרה, שמרנו על זה מאוד.

01:07:40:15 01:07:28:05
אחרי זה ילדתי את וובנך, הייתה לה
הרבה עבודה, באו אליה אורחים רבים,

01:07:46:05 01:07:40:17

והיא הייתה אומרת
לי כל הזמן שתבוא מחר.

01:07:48:01 01:07:46:13
מי זאת לה?

01:07:55:16 01:07:48:03
חמותי, בסוף הזמינו אותה לבקר
משפחה והיא הלכה ביום שישי.

01:08:02:11 01:07:57:04
היא הייתה אמורה למול אותו
ביום חמישי, לא הסתדר לה.

01:08:07:12 01:08:02:13
ביום שישי היא כבר נסעה,
והם נשאר שם מספר ימים שם.

01:08:14:01 01:08:07:22
ביקשתי מהשכנה שתבוא ותחזיק את
הבן. שאלה, מה את מתכוונת לעשות?

01:08:20:21 01:08:14:18
אמרתי לה שאני הולכת למול אותו,
אמרה, אין משהו שאת לא מנסה?

01:08:22:17 01:08:20:23
אמרתי לה, בואי תתפסי אותו,
לא כולם לומדים

01:08:25:00 01:08:22:17
מניסיון מעשי, תחזיקי לי
אותו, אני זקוקה לעזרתך.

01:08:31:01 01:08:25:02
הוא היה קטן אבל יחסית
היה נראה בריא וחזק,

01:08:35:17 01:08:32:18
איך הוא נראה?
- כבד ועם גוף גדול יחסית לגילו.

01:08:39:17 01:08:35:24
כשעושים את הברית סמוך ללידה,
אין הרבה דם, היא תפסה אותו,

01:08:43:02 01:08:39:19
ואני תפסתי את רגליו
כמו שהמוהלים, את שתי רגליו,

01:08:59:15 01:08:43:06
יש עלים שנקראים אמבצ'או,
שוטפים את החתך עם המים של העלה,

01:09:01:16 01:08:59:19
שוטפים לפני הברית?

01:09:05:23 01:09:01:17
לא, שוטפים אחרי,
קשרתי אותו כמו שראיתי.

01:09:08:14 01:09:05:24
וחתכתי לו, ראיתי כבר
בריתות אצל שני ילדיי.

01:09:13:16 01:09:08:17
איך עושים את זה,
תסבירי לי?

01:09:22:19 01:09:13:18
בהתחלה תופסים את העורלה
וקושרים אותה בחוט,

01:09:30:08 01:09:22:24
אחרי זה חותכים
את כל מה שמעל הקשר בזהירות.

01:09:34:17 01:09:30:10
לאחר מכן, יש גם בפנים
שאריות של עורלה,

01:09:39:08 01:09:34:17
וגם את זה חותכים,
זה לא מהווה בעיה, זה רך,

01:09:43:07 01:09:39:18
אחרי זה מפזרים על זה קול.

01:09:47:15 01:09:43:12
ממה עושים את הקול?
- זה של העיניים.

01:09:49:22 01:09:47:17
אבל ממה עושים אותו?

01:09:54:01 01:09:50:10
לא יודעת, נראה כמו חצץ כזה,
אנחנו טוחנים את זה לאבקה.

01:10:06:02 01:09:54:07

לקחתי אבקת קול ושמתי על הפצע
שדימם, ואז שמתי אותו על הגב שלי.

01:10:09:12 01:10:06:04
שמים אותו על גב חשוף כדי שהפצע
מעט יישרף בחום הגוף ויתאחה.

01:10:19:08 01:10:10:21
השארתי אותו על הגב קצת, וכשהורדתי
אותו, ראיתי שזה נפוח יותר מהרגיל.

01:10:27:04 01:10:19:10
נבהלתי קצת ושטפתי שוב, שמתי לו
קול והרמתי אותו לגב עוד פעם.

01:10:33:13 01:10:28:02
השארתי אותו ככה, ולמחרת כשהסתכלתי
שוב, ראיתי שהנפיחות כבר ירדה.

01:10:39:01 01:10:33:15
חמותי הגיעה בערב, לא אמרתי לה.
חיכיתי שתשאל בעצמה אם עשיתי לו.

01:10:46:20 01:10:40:16
לא אמרתי לה, ואז ביום שני, אמרה לי
שתבוא לביתי שאלתי אותה בשביל מה?

01:10:51:04 01:10:46:22
והיא שאלה למול אותו, עניתי לה
שהוא כבר נימול, ושלא צריך שתבוא.

01:10:54:00 01:10:52:01
היא שאלה מי מל אותו?

01:10:56:01 01:10:54:02
עניתי לה שאני מלתי אותו,

01:11:00:13 01:10:56:01
היא לא האמינה, תישבעי בסלמון,
כך קראו לאביה, בואי תראי לי,

01:11:04:06 01:11:01:01
ואז הראיתי לה אותו,
היא אמרה לי,

01:11:08:14 01:11:04:06
את משהו מיוחד, אין דבר
שאת לא עושה טוב, מדהים,

01:11:12:05 01:11:08:16

מרגע זה, התחלתי למול את ילדי השכונה והסביבה.

01:11:17:08 01:11:13:21
לא פחדת בהתחלה?
לא ידעת איך עושים את זה.

01:11:21:11 01:11:17:10
לא, הייתי מוכנה לזה
והחלטתי שאעשה זאת בכל מקרה.

01:11:27:20 01:11:21:24
כולם לומדים כך,
יותר מזה כשהבן שלי ז"ל

01:11:36:21 01:11:27:20
היה בחיים והיו לו שקדים
בגרן שהצריכו טיפול,

01:11:39:02 01:11:36:23
רציתי בעצמי לטפל בו,

01:11:43:10 01:11:39:09
פשוט לא היו לי הכלים המתאימים
להוצאת השקדים מהגרן.

01:11:47:20 01:11:43:12
אמרתי לעצמי, לומדים רק
מניסוי וטעייה.

01:11:52:02 01:11:47:22
אבל לא היה לי הציוד הנדרש,
לכן ויתרתי.

01:11:55:14 01:11:53:12
איזה כלים את צריכה
בשביל הברית?

01:11:58:00 01:11:55:16
בשביל הברית?
- כן.

01:12:04:12 01:11:58:19
רק סכין גילוח וכלי רחצה,
גם קול בשביל לשטוף וזהו,

01:12:05:15 01:12:04:13
אני דיברתי על השקדים.

01:12:09:03 01:12:05:17

רציתי לטפל בשקדים, ברית כבר
עשיתי לו כפי שהסברתי לך,

01:12:10:18 01:12:09:06
את קונה סכינים חדשות
לפני הברית?

01:12:13:03 01:12:10:20
כן, אני קונה חדשות.

01:12:18:23 01:12:13:07
רק עם סכינים חדשות
אני עושה את הברית.

01:12:23:00 01:12:19:02
אחרי שעשיתי את הברית
הראשונה, הפכתי למוהלת.

01:12:26:19 01:12:23:01
ועם זה אני עושה את הברית,
אחרי הראשון שלי עשיתי לכולם,

01:12:28:20 01:12:26:24
בבריתות הבאות שלך, גם היה מתנפח לך
כמו אצל בנק, או שזה היה יותר טוב?

01:12:33:21 01:12:28:23
לא היה קורה כלום, לבן שלי עשיתי
בגיל 10 ימים כי לא היה מוהל,

01:12:46:14 01:12:33:24
לכן זה התנפח, היה דימום קצת יותר
רציני, לכן גופו הגיב רע מהרגיל.

01:13:00:01 01:12:48:02
בארץ, אחרי הברית מורחים
קרם. איך הייתם נוהגים שם?

01:13:09:10 01:13:00:06
היינו מקלחות אותו כל שלוש
שעות, ומפזרים על זה קול.

01:13:18:14 01:13:09:12
לא קורה כלום בדרך כלל, פשוט
אז הוא כבר יחסית גדול יותר.

01:13:24:15 01:13:18:24
לכן הייתי שמה קול,
למחרת או אחרי כמה ימים,

01:13:29:07 01:13:24:16
כבר היו רואים
שינוי לטובה על גופו.

01:13:37:00 01:13:29:08
מקרה שהיה,
הבת שלי הזמינה מוהל לבנה,

01:13:40:08 01:13:37:00
והמוהל חתך לגמרי,

01:13:47:21 01:13:40:11
את כל העור, לא נשאר כלום,
למחרת התינוק לא הפסיק לבכות,

01:13:56:20 01:13:47:23
יום למחרת הוא בא לראות אותנו
והיא קראה לי לראות.

01:14:05:24 01:13:59:10
כשהוא פתח לו את החבישה,
התינוק לא הפסיק לבכות וגם בתי.

01:14:17:10 01:14:06:01
ביום השלישי הוא בא ופתח שוב,
אמרתי לו, תשאיר

01:14:24:03 01:14:17:13
זה ככה ותעזוב, הוא ענה לי,
אני מוהל, אני מוהל,

01:14:29:11 01:14:24:09
ענית לי, אז מה אם אתה מוהל,
חתכת יותר מדי,

01:14:38:05 01:14:29:11
מה אתה יכול לעשות עכשיו,
במצב כזה?

01:14:43:22 01:14:38:06
הכול היה פצוע, הוא חתך
גם את האיבר עצמו, הוא התחיל,

01:14:48:15 01:14:43:24
להגיד תקני משחה, תמרחי,
ענית לי, מה זה יעזור במצב כזה,

01:14:58:07 01:14:49:12
אמרתי, איזו צרה זאת,
ולא הרשיתי לו לגעת בו יותר,

01:15:05:14 01:14:58:07
לא לגעת יותר בשום דבר,
כך אמרתי.

01:15:09:17 01:15:05:15
אמר, למה, אני מוהל, אמרתי לו,
אז מה אם אתה מוהל?

01:15:11:20 01:15:09:17
הנכד שלי לא ימות בגללך.

01:15:21:08 01:15:11:20
אתמול הוא לא הפסיק לבכות, מה אתה
רוצה, להרוג אותו, ואז זזתי הצידה.

01:15:25:06 01:15:21:10
הוא אמר לבתי, אמך בעייתית
ולא מבינה מה אני עושה,

01:15:31:15 01:15:25:20
היא אמרה לו שהיא חכמה,
היא יודעת הכול, והוא עזב את הבית,

01:15:38:00 01:15:31:17
אחרי מספר ימים הפצע הגליד, אסור
כל פעם לגעת בפצע, צריך להניח לזה,

01:15:42:02 01:15:38:12
כך גרמתי לו לעזוב
ולא לחזור יותר.

01:15:48:00 01:15:42:04
איך את היית נזהרת בעבודתך
שדבר כזה לא יקרה?

01:16:11:14 01:15:48:09
שמה אותו על גב חשוף, וחום הגוף היה
מחמם אותו והחום היה מרפא אותו,

01:16:21:01 01:16:11:16
זה נהיה מוגלתי קצת בהתחלה,
אבל בסוף מגליד.

01:16:24:13 01:16:22:02
אחרי מספר ימים זה כבר מחלים
והכול כבר יבש, והכול בסדר,

01:16:28:10 01:16:24:18
ואז התינוקות עוברים את זה.

מה שהיה כאן זה,

01:16:31:07 01:16:28:10

שהוא היה מגיע
כל יום ופותח את זה.

01:16:38:09 01:16:31:12

אמרת שחתכו לו יותר מדי.
איך היית יודעת כמה לחתוך?

01:17:00:08 01:16:38:15

מושכת את העור וקושרת, כפי שאמרתי,
ואז כשחתכתי, הכול כבר היה משתחרר,

01:17:10:01 01:17:00:10

והייתי מתקנת את העור הפנימי
אם לא נחתך טוב וזהו.

01:17:26:00 01:17:24:13

לא היה מדמם?

01:17:31:20 01:17:26:02

מה שחתוך וודאי שמדמם,
אבל החלק הפנימי לא היה מדמם,

01:17:41:14 01:17:32:08

זה היה סתם ליישר ולהוסיף אסתטיקה,
הייתי מדביקה את העור לצדדים וזהו,

01:17:45:12 01:17:41:16

זה גם לא היה מפריע להשתין,
כי יישרתי הכול.

01:17:52:11 01:17:45:24

תסבירי לי מההתחלה על ההכנות
שאת עושה לפני שאת נוגעת בילד?

01:18:05:12 01:17:52:23

שותפת את הידיים עם סבון, לוקחת
חוט נקי שאנו מכינות למטרה זו,

01:18:11:04 01:18:05:14

והייתי קושרת אותו,
כפי שהסברתי, על איבר המין.

01:18:29:22 01:18:11:22

הייתי חותכת את החלק שמעל הקשר,
ואין עם זה בעיות בכלל,

01:18:41:01 01:18:30:18

מכירה מקרים או שהיו לך מקרים שבהם
הברית לא הייתה טובה וביקשו לתקן?

01:18:45:04 01:18:41:16
כן, זה קרה לי.
- תספרי לי על מקרה אחד.

01:18:52:15 01:18:45:23
אספר לך מקרה שהיה עם אחותי,
היא רצתה למול את הבן שלי,

01:18:56:02 01:18:52:16
כי היא רצתה
ללמוד להיות מוהלית.

01:19:02:21 01:18:56:15
אמרתי לה שהיא לא יכולה,
והיא התעקשה שתצליח בכך.

01:19:08:06 01:19:02:23
כשהיא חתכה לו, היא לא הצליחה
להוריד חלק מהעור בחיתוך הראשון,

01:19:16:10 01:19:09:16
ובגלל זה כל הברית
הייתה עקומה לגמרי,

01:19:22:18 01:19:16:13
החלק הלא חתוך כופף
את כל איבר המין לצד השני,

01:19:32:07 01:19:24:19
הלכתי למוהלית מקומית שהוריי
הכירו על מנת לתקן את הברית,

01:19:36:03 01:19:32:07
אני זוכרת שזה היה אחרי חודש.

01:19:40:04 01:19:36:05
זה היה 10 ימים לפני הארבעים
יום שלי וצריך לעשות מסיבה,

01:19:51:21 01:19:41:10
אמרתי, איך כל זה נפל עליי,
הייתי מלה אותו בעצמי,

01:19:57:06 01:19:51:21
והגעתי אליה עם המחשבות האלה.

01:20:03:08 01:19:57:08

והיא ראתה את זה
ונדהמה מהתוצאה של הברית,

01:20:12:17 01:20:03:18
היא פחדה לגעת בזה, בסוף קיבלה
אותי, הכינה בונה ואירחה אותי,

01:20:21:06 01:20:12:19
כשהיא באה לתקן לבסוף היא ראתה
איך זה היה בולט ונופל הצידה.

01:20:23:07 01:20:21:12
הוא יכל להשתין?

01:20:31:05 01:20:23:15
כן, זה היה פתוח לו וזה נראה קצת
מוזר ונפול עם עור לאחר מכן,

01:20:36:12 01:20:31:07
היא תפסה את הערלה וחתכה,
ואיבר המין חזר להיות ישר,

01:20:42:01 01:20:36:14
העור שתפס אותו לפתע השתחרר,
אמרתי לה, תתקני טוב בבקשה,

01:20:47:06 01:20:42:03
והיא אמרה, זהו, הכול השתחרר,
לא צריך לגעת יותר, זה הסתדר.

01:20:52:19 01:20:47:07
זה דימם בצורה רצינית,
הוא כבר היה בן חודש ימים,

01:20:56:00 01:20:52:21
פיזרתי על החלק החתוך קול.
- הוא בכה? הוא הרגיש את זה?

01:21:00:13 01:20:56:01
כן, הוא היה גדול כבר, לא כמו
בגיל 8 ימים, שהיה בוכה ומפסיק.

01:21:04:07 01:21:00:16
הוא בכה ללא הפסקה, הרגיש את הכאב,
וזה גם דימם הרבה,

01:21:06:14 01:21:04:09
לא הייתה לי ברירה, הברית
מוכרחה להיראות טוב.

01:21:18:01 01:21:07:11
זה היה המקרה שהיה עם אחותי,
ומרגע זה רק אני הייתי מלה,

01:21:28:12 01:21:18:03
הייתה לי גם יד טובה לברית,
יש אנשים שאין להם יד טובה,

01:21:34:14 01:21:28:23
אחרי שלושה ימים הם כבר מגלידים,
יש מי שלא יודעים שלוקח זמן להחלים.

01:21:46:15 01:21:35:18
מישהי מצ'לגה שבאתי למול את בנה
ולא הייתה שלמה עם זה שאמול אותו,

01:21:52:15 01:21:46:17
התעקשתי למול אותו כי כבר
התחלתי והזזתי אותה שלא תפריע,

01:21:55:15 01:21:54:21
היא פחדה?

01:22:01:06 01:21:55:17
כן, היא פחדה להחזיק ושאלתי אותה,
מי החזיק את כל הבנים שלך בברית?

01:22:04:00 01:22:01:06
היא אמרה שאימא שלה מחזיקה.

01:22:14:01 01:22:04:01
התחילה להגיד שאני לא עושה טוב,
צחקתי כי ידעתי מה אני עושה,

01:22:19:04 01:22:14:03
הבן שלה היה היחיד שמלתי
מחוץ לעיר אחרי הבלגן הזה.

01:22:25:18 01:22:20:13
חוץ מהמקרה עם הבן שלך,
היו בעיות אחרות?

01:22:27:02 01:22:25:19
לא.

01:22:33:12 01:22:27:12
רציתי לשאול אותך,
בארץ נותנים שם ליילוד אחרי הברית,

01:22:40:15 01:22:33:12

האם כך נהגו גם באתיופיה?

01:22:48:09 01:22:42:24
אומרים גם אחרי הברית, אני למשל
קוראת להם בשם עוד כשאני בהיריון,

01:22:54:13 01:22:49:12
אבל לפני, החברות שלי והמשפחה כבר
היו קוראים להם וממציאים להם שמות,

01:22:57:05 01:22:54:15
הייתי גם יודעת אם זה
בן או בת לפני הלידה.

01:22:59:13 01:22:57:05
זה מאלוהים,
מתנה מאלוהים שהייתי יודעת.

01:23:02:16 01:22:59:15
היית חולמת ויודעת
אם זה בן או בת?

01:23:04:08 01:23:02:18
כן, הייתי רואה את זה בחלום.

01:23:07:12 01:23:04:14
איזה חלום חלמת וידעת שהבן
הראשון שלך הוא באמת בן?

01:23:15:09 01:23:07:18
ראיתי שאביו מחזיק רובה,
רובה מסמל בן זכר,

01:23:25:15 01:23:15:11
על בתי ראיתי שהיא מחזיקה
אקדח במטבח, אקדח זו בת,

01:23:30:19 01:23:25:21
ראיתי את החלום הזה
שוב ושוב ונולדה לי בת,

01:23:35:20 01:23:30:19
לפני כל הלידות שלי,
חוץ מבני האחרון, חלמתי,

01:23:38:04 01:23:35:22
וידעתי מה יהיה מינם
לפני הלידה, על פי החלום.

01:23:40:18 01:23:38:09

מה היה החלום שלך
לפני הלידה השלישית?

01:23:55:24 01:23:42:07
ראיתי את אבי מחזיק חץ וזה מסמל
מין זכר ואכן היילוד היה בן,

01:24:02:11 01:23:56:00
מה עוד?
- אני לא זוכרת את כל החלומות,

01:24:07:11 01:24:02:13
אבל היה לי גם חלום שאני
מחזיקה מחט תפירה, זה מסמל בת,

01:24:08:14 01:24:07:13
תפירה זה נשי,
ולכן ידעתי שזו בת.

01:24:16:01 01:24:08:20
כשילדתי את וובנך,
שכחתי את החלום, אבל

01:24:22:24 01:24:16:01
לפני כל לידה חלמתי
וידעתי מה המין.

01:24:28:22 01:24:23:16
גם כשבני ז"ל נולד,
חלמתי על זה,

01:24:36:09 01:24:28:22
רק פה בארץ הפסקתי לחלום,
פתאום הפסקתי לחלום.

01:24:39:10 01:24:36:18
כשהריתי והייתי בבי"ח, הרופאים
הם אלה שאמרו לי את מין העובר,

01:24:42:13 01:24:39:12
כשאמרתי בבית, הם לא האמינו,
הם אמרו, לפי התור זו בת.

01:24:47:19 01:24:43:20
כי ילדתי בן, בת, בן, בת.
לפי הסדר הזה,

01:24:51:24 01:24:47:19
אבל שני האחרונים
היו בנים, למרות הציפיות.

01:24:58:01 01:24:51:24
כשהבן נולד, כולם התפלאו
ואמרו, איך הרופאים ידעו.

01:25:09:03 01:24:59:24
רציתי עוד לשאול אותך, תגידי,
גם גברים עשו בריתות באתיופיה,

01:25:12:21 01:25:09:03
או שזה תפקיד של נשים?

01:25:22:15 01:25:12:22
רוב המוהלים הם גברים.
- אוקיי.

01:25:31:23 01:25:25:10
היו משלמים לך
על הבריתות שעשית?

01:25:38:10 01:25:32:01
לא, קודם כל, לא עשיתי ברית
להרבה אנשים, רק לבני המשפחה,

01:25:41:10 01:25:38:12
גם אם עשיתי, אני לא
גובה על זה תשלום.

01:25:43:09 01:25:42:08
למה?

01:25:50:20 01:25:44:06
למשל חמי היה חותך שקדים בגרון,
אחרים נהגו לגבות על כך כסף,

01:25:53:06 01:25:50:20
אבל הוא לא גבה תשלום,

01:25:56:14 01:25:53:08
זה עניין בריאותי,
לכן לא גבה על כך.

01:26:05:16 01:25:57:01
היו כאלה שהביאו לו תרנגול,
כי ידעו שהוא לא לוקח כסף,

01:26:08:17 01:26:05:16
אז היו מביאים לו הביתה.

01:26:19:18 01:26:11:15

דיברת קודם על בעיית השקדים
שהייתה לבן שלך?

01:26:25:09 01:26:19:20
כן, נכון, היינו חדשים
בעיר הזאת והיה קשה.

01:26:29:17 01:26:25:13
איזו עיר?
- עברנו לצ'ילגה לזמן מה.

01:26:44:15 01:26:30:00
עזבנו את וורקשה מרים ועברנו.
- למה עזבתם?

01:26:50:18 01:26:44:24
כי כולם החלו לעזוב,
כיוון שהנוצרים היו גונבים,

01:26:54:14 01:26:50:18
היו גונבים את הבקר
ואת התבואה,

01:26:55:23 01:26:54:16
לכם גנבו?

01:27:07:00 01:26:56:23
לנו לא גנבו, אבל הם חיפשו לגנוב
מחמי בעבר, הם גנבו רק בלילות,

01:27:10:00 01:27:07:02
בתקופה הזו הם איבדו כל בושא,
וגנבו גם באור יום,

01:27:14:08 01:27:10:00
תספרי לי. את זוכרת את זה?
- כן.

01:27:23:18 01:27:14:17
למשל בתקופה של הדרג, הגיעה
קבוצת גברים ולקחו את הבקר מהבאר,

01:27:28:03 01:27:23:19
בדיוק הגענו לשם להשקות אותם,

01:27:31:16 01:27:28:03
במקרה, הפרות
שנלקחו לא היו שלנו.

01:27:41:18 01:27:31:16

במקום התפתח עימות בין בעלי הבקר
לגנבים והיו הרוגים כתוצאה מכך,

01:27:52:13 01:27:41:20
ואז חמי אמר שאם יש גנבים כאלה
שבאים ביום וגורמים למות אנשים,

01:28:00:21 01:27:52:16
אני עוזב, והוא עזב לווזאבה
עם משפחתו, היה לנו שם צאן,

01:28:06:16 01:28:00:23
אך התנאים לא אפשרו גידול צאן
ועזבנו לצ'ילגה כדי שיהיה קל יותר.

01:28:13:08 01:28:07:00
איזה אירוע או מחשבה גרמו לכם
לקבל החלטה כזאת, לקום ולעזוב?

01:28:19:16 01:28:13:19
מה שהכריע את הכף
זה שאנשים שגדלת איתם,

01:28:26:08 01:28:19:16
ואתה חי איתם, לפתע פתאום
גונבים דברים שלך ובורחים.

01:28:29:02 01:28:26:15
לא הייתה משטרה?
לא היה חוק במקרים כאלה?

01:28:39:19 01:28:30:04
האכיפה לא הייתה טובה,
היה הרבה הרג בין מקומיים,

01:28:45:17 01:28:39:19
והרבה משפחות יהודיות עזבו כבר,

01:28:50:12 01:28:45:19
רק אנחנו נשארנו
והיינו אחרונים לעזוב,

01:29:00:07 01:28:50:16
חמי פחד שילדיו ייהרגו,
ולכן החליט שנעזוב כולם.

01:29:07:14 01:29:00:09
בעלי לא כל כך אהב את זה
והתנגד לעזוב,

01:29:14:14 01:29:08:02
דוד שלו וגם אחרים שעזבו,
אמרו לו לבוא לשם לצ'ילגה.

01:29:22:02 01:29:14:16
הוא אמר שהוא חייב קודם לראות
את המקום, אז הוא ראה וחזר.

01:29:30:08 01:29:22:14
הוא הלך פעם נוספת לבחון
את המצב לפני שהלכנו לשם וחזר.

01:29:40:17 01:29:31:08
אחרי זה התחלנו להתכונן
ולהכין את הצאן להליכה.

01:29:44:15 01:29:40:22
איך אתם בכלל מתכוננים לעזוב?
מה עושים? האם צ'ילגה רחוקה?

01:29:48:17 01:29:44:20
כן, נוסעים לשם רק עם רכב,
נוסעים תחילה לגונדר,

01:29:53:00 01:29:48:17
ומגונדר מחליפים רכב לצ'ילגה.
- איך הייתם לוקחים את הצאן?

01:29:57:14 01:29:53:02
את הצאן היו לוקחים ברגל,
זה לקח בין שבועיים לשלושה,

01:30:01:11 01:29:57:23
מי עשה את זה?

01:30:15:15 01:30:01:13
בעלי ושני בניי הגדולים
לקחו את הצאן, גם הכלבים.

01:30:19:22 01:30:15:24
הכלבים באו איתכם?
- כן, הם באו יחד עם הצאן.

01:30:28:20 01:30:20:23
כשנפגשנו, נישקתי את בניי ופתאום
ראיתי איך הכלבים רצים לכיווני,

01:30:32:19 01:30:28:20
וקופצים עלי בהתרגשות.

01:30:35:13 01:30:32:23
זה שונה מישראל, שיש חיבור גדול
בין כלבים לבני אדם,

01:30:40:02 01:30:35:14
הוא קפץ עליי, אמרתי לו,
ברוך הבא אני שמחה שאתה פה,

01:30:43:01 01:30:40:02
ושוב הוא היה קופץ עליי.

01:30:49:20 01:30:43:03
הנאמנות של כלב זה משהו מיוחד,
ולא התייחסנו לכלבים כמו פה,

01:30:57:15 01:30:49:20
שם אין נשיקות ואין חיבוקים,
אבל ראיתי את נאמנותם במקרה הזה,

01:31:05:16 01:30:57:17
אנחנו הגענו קודם, היה בית
שאחסנו בו קש לפרות,

01:31:09:13 01:31:05:18
ניקינו אותו ועברנו
לגור שם באופן זמני,

01:31:11:11 01:31:09:18
מי נתן לכם את הבית הזה?

01:31:17:22 01:31:11:23
מר אנדרגיה,
מהמשפחה של בעלי.

01:31:25:10 01:31:17:24
הגענו בקיץ כשכל היבול כבר נקצר,
ולא נתנו לנו אדמות להתקיים מהם,

01:31:27:22 01:31:25:23
מה זאת אומרת?

01:31:35:15 01:31:27:24
בתקופה זו חילקו אדמות לחקלאים,
ואנחנו לא קיבלנו,

01:31:43:19 01:31:35:15
בעלי החל לעבוד עם מר אנדרגה
באדמות שלו בשותפות,

01:31:48:23 01:31:43:19

ואז הוא נתן לו חלקת אדמה קטנה.

01:31:55:23 01:31:48:24
כולם אמרו שהאדמה שהוא קיבל
לא טובה ולא ראויה,

01:32:00:15 01:31:56:06
ואז הטף שלנו צמח מאוד יפה,

01:32:05:20 01:32:00:17
וכולם התחילו לפרגן לבעלי
כמה הוא חקלאי מצוין ורציני,

01:32:11:10 01:32:06:02
הטף היה כל כך טוב
ששכנינו באו ללוות מאיתנו.

01:32:16:08 01:32:11:10
נתנו לאחרים אחרי שזה
מילא את כל צרכינו,

01:32:20:03 01:32:16:10
חיכינו כך 4 שנים
עד שבאנו הנה ארצה.

01:32:26:03 01:32:20:03
רגע, אז פה קרה
המקרה עם הילדים?

01:32:35:04 01:32:26:05
כן, פה גם ילדתי את בני ז"ל
וכאן עשיתי את הברית.

01:32:39:22 01:32:35:08
מה שלא הצלחתי זה לפתור לו
את הבעיה בגרון (השקדים).

01:32:45:09 01:32:39:24
אמרו לתלות כד מעל התקרה,
הילד יסתכל למעלה והשקדים לא יפלו,

01:32:53:13 01:32:45:13
מה זאת אומרת, תסבירי לי?
- כשיש את הבעיה הזו בגרון,

01:33:04:15 01:32:53:14
תולים את הכד מעל התינוק
כדי שישתכל למעלה,

01:33:06:08 01:33:04:21

וככה זה עבר לו?

01:33:11:12 01:33:06:10

כן זה עבר לו לגמרי ולא חזר,
ולא חתכו לו את זה,

01:33:20:06 01:33:11:17

זה מלמעלה, בורא עולם
שומע את תפילותיי תמיד.

01:33:29:00 01:33:21:20

מה היית עושה גם קודם
וגם בצ'ילגה, כשהילדים חלו?

01:33:45:19 01:33:30:20

רק מתפללת לאלוהים, כשהריתי את בני
הלכתי לעשות בדיקות שגרתיות,

01:33:53:24 01:33:45:21

ואנשים לא הבינו מה אני עושה,
אפילו הרופא לא הבין,

01:33:59:11 01:33:54:02

אמר לי שלא הייתה סיבה להגיע,
לא הייתי סובלת משום דבר,

01:34:03:10 01:33:59:13

חוץ מקצת כאבי בטן לפני הלידה,
הלידות שלי היו זריזות.

01:34:07:04 01:34:03:11

אחרי הבדיקה
ילדתי די מהר וטוב,

01:34:12:21 01:34:07:04

זו הייתה סתם בדיקה גופנית
בלי מכשור או כדורים,

01:34:15:21 01:34:12:23

לוחצים על הבטן עם הידיים
ובודקים שהכול בסדר.

01:34:21:06 01:34:16:03

מה שחשוב, זה היה מאוד מעודד,
וכך ילדתי.

01:34:28:15 01:34:21:08

אחרי זה גם הבעיה שלו נפתרה,
ברוך ה' הוא גדל והגעתי איתו לכאן.

01:34:42:04 01:34:29:02
לפני שנגיע לזה, הייתי רוצה
שתספרי איך הוריך חינכו אותך,

01:34:52:11 01:34:42:05
ואיך את חינכת את ילדייך?

01:35:04:12 01:34:52:14
היו לי ילדים מבורכים,
לא היו מפריעים לי,

01:35:10:10 01:35:04:14
ולא הייתי אימא שמרימה יד עליהם.
- לא היית מכה אותם?

01:35:18:10 01:35:10:12
לא, הייתי מדברת איתם
לא באלימות, כך גדלו כולם.

01:35:23:22 01:35:18:15
פעם אחת צבטתי את בתי הגדולה,
והיא הייתה אדומה,

01:35:27:04 01:35:23:22
והיא החלה לבכות
ולומר שהרבצתי לה,

01:35:31:09 01:35:27:05
אמרתי שאסור לומר כך לאחרים,
צריך להגיד שחינכתי אותך,

01:35:38:08 01:35:33:13
ואז היא הראתה לכולם
ואמרה שאימא דיברה איתה,

01:35:40:15 01:35:38:10
והאחים שלה
לא הבינו מה היא אומרת.

01:35:43:22 01:35:40:22
ואז אמרתי להם שצבטתי אותה
ואמרתי לה לומר שזה חינוכי,

01:35:47:10 01:35:43:23
ושדיברתי איתה,
ואז הם הבינו.

01:35:51:22 01:35:48:01
איזה חינוך נתת להם?
על מה היית מדברת אתם?

01:36:05:22 01:35:51:24
הילדים שם מחונכים
מעצמם, לא עשיתי הרבה,

01:36:13:16 01:36:06:00
אבל הייתי מדברת איתם
על כך שיש לכבד מבוגרים,

01:36:25:22 01:36:13:19
לקום בפני מבוגרים ולא לקלל.

01:36:30:05 01:36:26:00
לא קוראים לאחים גדולים בשמם,
אלא יש להוסיף תואר,

01:36:34:16 01:36:30:07
או לקרוא לו בשם אחר שהילדים
רואים לנכון, לא בשמו.

01:36:40:00 01:36:35:14
לגדולים היו קוראים בשמות אחרים?
- כן, לא קוראים להם בשמם

01:36:40:10 01:36:40:02
למה?

01:36:54:21 01:36:41:11
כי הם גדולים ומכבדים אותם,
למשל בתי קראה לבני הגדול יאיו,

01:37:05:08 01:36:54:23
בני הקטן יותר קרא לה אטייה
אבל הגדול קורא לקטן בשמו.

01:37:12:23 01:37:06:04
עד היום קורא לה אטייה למרות שיש
אחרים ששכחו וקוראים לה בשמה למלם,

01:37:28:08 01:37:13:10
אני רוצה לקחת אותך קצת אחורה
ולשאול איך ידעת לטפל בתינוקות?

01:37:36:09 01:37:28:13
הם בוכים, הבכי זה השפה שלהם.
מקלחים, מניקים, מרימים לגיהוק,

01:37:39:17 01:37:36:11
ואחרי זה משכיבים אותם לישון,
זה הטיפול.

01:37:49:09 01:37:40:04
או שמשחקים אתם קצת לפי הצורך
של התינוק, לא קשה להבין אותם.

01:38:00:08 01:37:49:11
אם נרדמים, אחרי 4 שעות
אני מעירה ומניקה אותו.

01:38:04:12 01:38:00:13
איך את יודעת את כל זה,
אם זה התינוק הראשון שלך?

01:38:17:13 01:38:04:17
זו חוכמה מאלוהים, אף אחד לא נהג
לומר לנו איך לטפל בתינוק, לקלח,

01:38:26:06 01:38:17:15
תינוק, כאן יש כלים מיוחדים.
שם שמנו אותו על הברכיים,

01:38:35:13 01:38:26:09
וכך קילחנו, פעם אחת קילחתי
כך את בני וסבתא שלי הגיעה,

01:38:41:13 01:38:35:14
ושאלה, מטנה, מי הראה לך?
איך את תמיד יודעת להסתדר לבד?

01:38:45:23 01:38:41:15
אמרתי לה, כך ראיתי אתכם עושים,
מקלחים, היא אמרה לי כל הכבוד,

01:38:54:14 01:38:48:03
צריך להיזהר במקלחת מהסוג הזה
ובכלל הגוף של התינוק חלק מאוד,

01:38:58:14 01:38:54:16
אחרי המקלחת מלבישים
אותו חם ומניקים אותם,

01:39:01:03 01:38:58:16
אחרי מקלחת
הוא יכול לישון שעות.

01:39:06:16 01:39:01:03
לכן צריך לזכור להעיר אותו
לאכול שוב, כל שלוש שעות,

01:39:08:05 01:39:06:18

כל שלוש שעות?

- כן.

01:39:16:21 01:39:09:00

איך היית יודעת כמה
זמן עבר? היה לך שעון?

01:39:27:24 01:39:16:23

בערך, לא היה שעון אבל ידענו
לפי כיוון הצל שלנו ושל הבית.

01:39:44:05 01:39:29:12

כשהילדים התבגרו ועם צרכים משלכם,
איך הם מילאו את מטלות הבית שלהם?

01:39:58:13 01:39:46:21

כשהבן שלי בגר הוא שמר על הפרות.
- ואם הוא סירב לעשות זאת?

01:40:03:12 01:39:59:01

היה מקבל עונש, מכות, עשה זאת
בלית ברירה, כי לא וויתרנו לו.

01:40:18:12 01:40:03:21

לכולם היו משימות,
הקטנה הייתה מביאה מים,

01:40:35:18 01:40:18:14

הגדול שמר על היבול מקופים,
כשהוא היה מגיע לאזור,

01:40:39:21 01:40:35:20

הוא היה רץ מהר מפחד.
לא ידענו שהוא פחד,

01:40:46:11 01:40:39:21

והתפלאנו איך הוא הגיע
מהר ממקום למקום,

01:40:48:05 01:40:46:12

ממה הוא היה מפחד?

01:40:51:04 01:40:48:07

מהמערה, הוא היה ילד, מה לעשות.

01:41:01:12 01:40:51:21

ואז, פעם אחת, שמענו במקרה שסיפר
איך הוא רץ כשהוא מגיע למערה.

01:41:08:13 01:41:02:24

כך הוא היה עומד במשימתו.

01:41:13:11 01:41:08:15
הוא אף פעם לא סירב?

01:41:21:24 01:41:13:15
לא, זו הייתה התרבות. כשהלכתי
לשתות בונה אצל שכנים והייתי

01:41:27:16 01:41:22:01
חוזרת לביתי, כל עבודות הבית
בדרך כלל נעשו על ידי הילדים.

01:41:34:16 01:41:28:14
הייתי אומרת, איך הספקת היא הייתה
עונה, זה היה מעט עבודה, הספקתי,

01:41:37:01 01:41:34:16
אני מאחלת לך ילדה כזו.

01:41:47:01 01:41:37:01
לא הייתי צריכה לומר כלום, היא כמו
אימא שלי, איך שטיפלה בי אחרי לידה,

01:41:57:14 01:41:47:17
כשילדתי את וובנך, היא הכינה
אינג'רה וטאלה ופתאום הביאה,

01:42:06:11 01:41:57:16
היא באה עם טאלה, חשבתי שסבתא
הכינה עבורי, עד שהיא אמרה לי.

01:42:16:10 01:42:06:24
הייתי מופתעת ושאלתי:
איך את עשית זה?

01:42:25:12 01:42:16:12
ענתה לי, ראיתי אותך עושה
וניסיתי לעשות כמו שאת עושה.

01:42:30:21 01:42:25:19
אמרתי, תודה רבה לך בתי,
אני גם לא אוהבת לאכול אחרי לידה.

01:42:32:12 01:42:30:23
אז מה היית אוכלת?

01:42:39:18 01:42:32:21
הייתי אוכלת דייסה קצת,
אבל בעיקר שותה,

01:42:51:12 01:42:39:18
והולכת לישון ואז מתעוררת,
שותה, וחוזרת לישון,

01:42:54:11 01:42:51:14
אחרי לידה לא הייתי אוכלת
כחמישה ימים, היה לי קשה,

01:42:55:22 01:42:54:11
לא היית מצליחה?

01:43:04:15 01:42:55:23
היה לי קשה, אבל אז
הייתי ממש רעבה,

01:43:11:12 01:43:04:16
והייתי אומרת, איפה אימא
שתכריח אותי לאכול,

01:43:18:22 01:43:11:23
כי אימא לא הייתה לידי, ילדתי אצל
חמותי, ובתי הייתה כמו אימא בשבילי,

01:43:24:12 01:43:18:24
היא זו שטיפלה בי בארבע
הלידות האחרונות ודאגה לי.

01:43:36:24 01:43:26:02
היא הייתה כמו אימא.
- באו לבקש את ידה באתיופיה?

01:43:43:06 01:43:37:02
בטח, בגיל שנתיים.
- שנתיים?

01:43:51:19 01:43:43:13
בגיל שנתיים, פחדו שאחרים יקדימו
אותם אז בעלי הבטיח לו את ביתי,

01:43:58:22 01:43:51:21
הוא הגיע שוב בגיל חמש
ושלחתי אותו לדרכו.

01:44:03:23 01:43:59:06
הוא לא הבין, הוא אמר,
נתתם לנו אותה. מה בעיה?

01:44:09:14 01:44:03:24
אמרתי לו שהיא הולכת ללמוד,

היא לא מתחנת. בעלי לא ידע.

01:44:14:00 01:44:10:15
הוא הלך, חזר, ושוב ושוב סירבתי,
בינתיים הבן שלו התחתן עם מישהי,

01:44:15:23 01:44:14:02
אבל הוא התעקש, המשיך
לבקש אותה עבור בנו הקטן.

01:44:26:01 01:44:17:17
אמרתי, היא הולכת ללמוד ולא יכולה
להתחתן עכשיו, ושלחנו אותה ללמוד,

01:44:30:00 01:44:26:03
היא התחילה לאיים
שתתאבד אם נחתן אותה.

01:44:36:18 01:44:30:14
היו באים המון אנשים מכל כיוון,
פעם אחת הגיעו אנשים כשלא היינו,

01:44:49:18 01:44:36:20
ובתי איימה להתאבד
כששמעה שבאו לבקש את ידה.

01:44:56:11 01:44:49:19
ואז בתי הקטנה אמרה לי, אימא,
שמעתי את למלם אומרת שהיא מתאבדת,

01:45:00:06 01:44:56:11
למה?
- כי מישהו בא לבקש את ידה.

01:45:08:13 01:45:00:12
ואז התחלתי לחשוש
לצאת ולראות אותה,

01:45:10:06 01:45:08:18
למה? פחדת שיחטפו אותה?

01:45:12:09 01:45:10:07
שלא תתאבד לי חס וחלילה

01:45:19:22 01:45:12:16
שלחנו אותה ללמוד, היא הייתה
קופצת כיתה כל חצי שנה,

01:45:27:06 01:45:19:24
היא הייתה עולה כיתה, לפני

שבאנו לכאן, היא הייתה בכיתה ז'.

01:45:31:22 01:45:28:11
את החלטת לא לחתן אותה?

01:45:38:17 01:45:31:24
לא, אני רציתי לחתן אותה,
אבל היא הייתה קטנה.

01:45:42:17 01:45:39:02
היו לך כוונות לחתן אותה כשתגדל?
- כן.

01:45:45:14 01:45:42:19
למה?
- שתחתן כפי שאני התחתנתי.

01:45:49:09 01:45:46:08
אבל זה שונה, לא?
את רצית ושמחת להתחתן.

01:45:54:17 01:45:49:11
מה פתאום, לא רציתי,
זו החלטה של הורים.

01:46:00:10 01:45:54:21
אבל לא רצית שלבת שלך יהיה גורל
אחר משלך? את מבינה כמה זה קשה.

01:46:07:21 01:46:00:17
זה נכון, אבל גם בית הספר היה רחוק,
עד ששלחנו אותה לבית ספר טנקר,

01:46:14:17 01:46:07:23
דוד שלה גר בסביבה,
היא גרה אצלו ולמדה.

01:46:19:16 01:46:15:15
היא התחילה ללמוד שם עד שעברנו
לצ'לגה, ושם היא המשיכה ללמוד,

01:46:28:02 01:46:20:14
כך היה עד שהגענו לכאן,
גם באמרקובה היה קשה, הרבה מתו,

01:46:33:13 01:46:28:04
כל הזמן הובילו
ארונות בלי סוף.

01:46:43:12 01:46:34:09

ואז חיפשנו מקום אחר שבו תלמד,
ובעלי נזכר שיש לה

01:46:52:13 01:46:43:14
מחזר מקרטום ואחרי שלושה ימים
הוא הגיע אלינו הביתה.

01:47:02:04 01:46:52:21
כך עברה התקופה שם
עד שהגענו ארצה,

01:47:06:10 01:47:02:07
וגם פה זה לא פסק,
מהר מאוד באו לבקש את ידה,

01:47:12:15 01:47:06:11
היא אמרה, רק הגעתי עוד לא למדתי
כלום, אני לא רוצה לשמוע על חתונה,

01:47:18:20 01:47:13:20
ואז אמרנו, תדברו איתה,
תעזבו אותנו,

01:47:25:19 01:47:18:20
היה מישהו שממש התעקש,
למרות שאמרנו לו שיש קירבה,

01:47:28:15 01:47:25:21
אבל הוא המשיך להתעקש.

01:47:36:19 01:47:29:15
אז אמרנו לו שיחכה שתסיים
ללמוד ואז נודיע לו.

01:47:42:12 01:47:36:21
ואז הוא הגיע לפני הגיוס
להצטלם איתה והיא דחתה אותו.

01:47:46:12 01:47:43:00
היא מעולם לא רצתה בו
גם בסוף לימודיה,

01:47:51:04 01:47:46:12
ולכן זה לא הצליח איתו,
אחרי הלימודים היא נישאה לאחר.

01:48:02:11 01:47:52:21
בסדר, אנחנו מודים לך.
אנחנו לקראת סיום, שאלה אחרונה.

01:48:13:02 01:48:02:13
מה הזיכרון המשמעותי שלך מאתיופיה,
מה הזיכרונות שמציפים אותך?

01:48:24:14 01:48:16:24
הדבר הראשון שאני מתגעגעת אליו זה
הנהרות והמים, אני מתגעגעת לסנג'ה.

01:48:29:20 01:48:25:16
דבר נוסף, ליד המשפחה של בעלי
היה עוד מקור מים,

01:48:32:23 01:48:29:20
שנקרא ברה,
שבו אני נזכרת הרבה,

01:48:42:03 01:48:32:24
זוכרת גם את השיחות עם החברות
שלי, עם הכלות של חמותי,

01:48:48:10 01:48:42:05
בכל מקום שאני נמצאת, אני
מרבה לחשוב על זה ולהיזכר.

01:49:00:00 01:48:48:24
מאוד אהבתי אותן, חיי היו נוחים שם,
הייתי עובדת כמו כולם,

01:49:06:15 01:49:00:03
אני זוכרת לטובה הכול,

01:49:13:08 01:49:06:19
אפילו לא סיפרתי לך
על עבודות החרס שעשיתי,

01:49:21:02 01:49:13:23
כשנישאתי חמותי הביאה לי את כל
כלי הבית, לכן לא דיברתי על זה,

01:49:34:14 01:49:21:23
אבל זה נשבר לי, ואז היא שוב הכינה
לי ולה וגם זה נשרף לי אחרי זמן מה,

01:49:44:16 01:49:36:12
ואז אמרתי שאני חייבת לעשות
בעצמי, לא, לא היה לי נעים,

01:49:57:20 01:49:44:17
כל הלילה חשבתי, קמתי בבוקר
והתחלתי לחמם חצץ כדי להכין,

01:50:01:09 01:49:57:23
חמותי הייתה בנידה
ולכן הייתה בבית השני,

01:50:05:01 01:50:01:12
ומשם היא ראתה אותי
עובדת על זה וצחקה.

01:50:22:17 01:50:05:03
הבאתי מוט גדול, חיממתי את החצץ
והלכתי לביתה וטחנתי שם את החצץ,

01:50:32:03 01:50:22:18
היה לזה רעש לא נעים,
אז אטמתי אוזניים בגלל הרעש,

01:50:39:02 01:50:32:17
ערבבתי את זה בכלי עד שזה נהיה
בוצי, והראיתי לחמותי להתרשמות,

01:50:45:02 01:50:39:04
כדי שתראה שלא חסר חצץ,
היא אמרה לי שזה טוב והתחלתי.

01:51:00:07 01:50:45:21
הכנתי סיר חרס קטן, יצא טוב.
זה היה ממש מתחמם תוך דקות,

01:51:12:13 01:51:00:09
ואז הכנתי את כל כלי הבית
שהיו חסרים לי,

01:51:26:07 01:51:12:21
זה היה תהליך למידה טוב, אחרי שהחרס
התייבש, חיממתי אותו והכשרתי אותו,

01:51:29:24 01:51:26:09
היה מתחמם מהר מאוד ויעיל לבישול.

01:51:35:16 01:51:30:20
הייתי מבשלת עם זה כמעט
את כל סוגי האוכל האפשריים,

01:51:45:13 01:51:36:11
אחרי זה נשבר לי כלי אחסנה גדול
(מנצ'ט) והכנתי אחד חדש,

01:51:52:14 01:51:45:21
מה זה מנצ'ט?

- כלי אחסון וערבוב גדול.

01:52:03:03 01:51:53:08
גם ההכנה של המנצ'ט הייתה טובה
והבנתי את העבודה עד הסוף,

01:52:09:13 01:52:03:03
והתחלתי להכין כלים גדולים מאוד,
כמו כלי גדול לאחסון בירה,

01:52:15:09 01:52:09:13
אבל לא הצלחתי. אחרי שזה היה
מתייבש זה נפתח בחלקו התחתון,

01:52:21:22 01:52:16:20
כשהראיתי לחמותי, היא דווקא אמרה
שנראה טוב, ושכך צריך לעשות את זה,

01:52:26:20 01:52:22:17
בסוף החלטתי לראות
איך היא מכינה, כדי ללמוד,

01:52:28:24 01:52:26:20
וכשהזמינה אותי
אליה לשתות בונה,

01:52:33:17 01:52:29:01
החלטתי להיות שם
כל היום וללמוד ממנה.

01:52:48:01 01:52:33:19
ואז ראיתי שהיא מטפלת בצורה אחרת
בחלק התחתון, איפה שהיה נפתח לי,

01:52:54:13 01:52:48:03
היא שמה שם הרבה בוץ, שלא יפתח.

01:52:59:22 01:52:55:05
ואז הבנתי מה היא עשתה
ורצתי מהר לבית שלי,

01:53:03:00 01:52:59:24
כדי לעשות את העבודה אחרי שלמדתי.

01:53:15:24 01:53:03:02
יצא טוב בלי חורים, ואז נשים
אחרות החלו לבקש ממני לעשות עבורן.

01:53:21:02 01:53:16:02
אני לא ממש אהבתי לעשות את זה.

01:53:29:09 01:53:21:16

ואז הייתי מחכה שיהיו
פניות רבות ועושה במרוכז,

01:53:35:10 01:53:29:09

הייתי עושה לכולן,
לא אהבתי לעסוק בכך,

01:53:40:18 01:53:35:12

כך שבסוף הייתי מומחית גם לעשות
לאחרות וגם לעשות חרסינה לבית.

01:53:47:02 01:53:41:03

הרבה פעמים למדים מחוסר ברירה,
למדתי כי לא הייתה לי אפשרות,

01:53:56:13 01:53:48:24

אומרים שמשכן רע אתה לומד הרבה,
אבל אני למדתי משכנה טובה,

01:54:01:08 01:53:56:13

כך ראיתי איך היא עובדת ולמדתי.

01:54:06:07 01:54:01:11

כך למדתי.
- יפה מאוד.